

*Mer kimmel
på jord*

**Årsrapport 2016
Borg bispedømmeråd**

DEN NORSKE KIRKE
Borg bispedømmeråd

Innhold

1. LEDERNES BERETNING	3
HÅPET LEVER!	3
II. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	5
2.1 OMTALE AV VIRKSOMHETEN OG SAMFUNNSOPPDRAGET	5
2.2 OMTALE AV ORGANISASJONEN	6
III. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	8
3.1. STATUS MÅLOPPNÅELSE	8
3.2 RESULTATER OG MÅLOPPNÅELSE STRATEGISKE MÅL	10
3.2.1 BISKOPENS ÅR	11
3.2.2 HOVEDMÅL 1 – FLERE DELTAR I, OG OPPLEVER GUDSTJENESTEN SOM ET TROSSTYRKENDE OG INKLUDERENDE FELLESKAP	14
3.2.3 HOVEDMÅL 2 FLERE SØKER DÅP, OG DELTAR I TROSOPPLÆRING	19
3.2.4 HOVEDMÅL 3. DEN NORSKE KIRKE ER SYNIG I SAMFUNNET, OPPLEVES RELEVANT OG ENGASJERER SEG I MENNESKERS LIV	26
STATUS RESULTATMÅL 3.A.2. ØKE ANTALL MENIGHETER MED GODKJENT DIAKONIPLAN	26
3.2.5 HOVEDMÅL 4 FLERE FÅR LYST TIL Å JOBBE I KIRKA	31
3.3 OPPDRAG I TILDELINGSBREVET DATERT 08.02.16	36
3.4 RESSURSBRUK 2016	37
3.5 NÆRMERE OMTALE AV VIRKEMIDDELBRUKEN	40
3.5.1 VISITASER	40
3.5.2 KURS, FAGDAGER OG VEILEDNING	40
3.5.3 PERSONALFORVALTNING	41
3.5.4 KOMMUNIKASJON	42
3.5.5 TILSKUDDSFORVALTNING	42
3.5.5.1 TILDELING KIRKELIG FORMÅL	43
3.5.5.2 TILDELING TROSOPPLÆRING	43
3.5.6 SAMARBEID OG ALLIANSEBYGGING	44
IV. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	45
4.1 STYRING OG KONTROLL	45
4.2 HMS/ARBEIDSMILJØ	46
4.3. LIKESTILLING	46
4.4 SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP	47
4.5 OPPFØLGNING REVISJONSMERKNADER FRA RIKSREVISJONEN	48
4.6 FELLESFØRINGER- Å STYRKE KONTAKTEN MELLOM BRUKERNE OG FORVALTNINGEN	48
V. VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	49
VI. ÅRSREGNSKAP DENNE ER IKKE OPPDATERT 2016	51
6.1 LEDELSESKOMMENTAR ÅRSREGNSKAPET 2016	51

Om tallene: Det er hovedsakelig fire kilder til tallene: SSBs kirkeårsstatistikk 2016, Kirkerådet 2016 og Borg bispedømmeråds 2016. Analysene er gjennomført prostivis på rene tall. Tallene fra Borg bispedømmeråd 2016 kommer fra en undersøkelse gjort av menighetenes arbeid som ikke er dekket av SSB (rapporten kalt menighetsrapporteringen), samt egne brukerundersøkelser og evalueringer av kurs og samlinger.

1. Ledernes beretning

Håpet lever!

Den norske kirke er tilstede i alle lokalsamfunn i Borg bispedømme og er synlig og tilgjengelig for menneskene her; i glede og sorg. I 2016 var det mer enn 595.000 gudstjenestedeltagere, over 1000 konsert- og kulturarrangement med rundt 140.000 deltagere, og rundt 30.000 barn og unge som deltok på et trosopplæringstiltak i Borg bispedømme. Hele 9.120 frivillige er med i menighetsarbeid.

Den norske kirke i Borg har tre strategiske mål for perioden frem til 2020:

- Flere deltar i og opplever gudstjenesten som et inkluderende og trosstyrkende felleskap.
- Flere søker dåp og trosopplæring.
- Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.

Det fastsettes årlig resultatmål. Samlet har vi i 2016 oppnådd 13 av disse resultatmålene, fem er vi på vei til å nå, mens fem ikke er oppnådd. Resultatene viser at utviklings-trendene varierer fra prosti til prosti og at det er mye å hente og lære av hverandre. En undersøkelse av Norstat viser at 40% av befolkningen har vært i en gudstjeneste det siste året og at deltagerne opplever gudstjenesten inkluderende med en berikende kirkemusikken. Til tross for disse gledelige tallene er deltakelsen i gudstjenestene synkende.

Samtidig vet vi at antall kirkebesøk i løpet av en uke sannsynligvis er 3-5 ganger antall deltagere på søndager. Den norske kirke i Borg er langt mer enn en søndagskirke og har derfor enda større betydning i lokalsamfunnet enn gudstjenesteoppslutningen viser.

Satsingen på dåp viser resultater. Selv om antall dåp er noe redusert, viser 2016 en økning i andelen medlemmer som døper barna sine. Alle prostiene er nå involvert i trosopplæringsreformen. Det er store variasjoner mellom prostiene både når det gjelder timetall og oppslutning. Vi kan ikke si oss fornøyd med en oppslutning på de utvalgte nasjonale

tiltakene på 34 % mot landsgjennomsnittet på 43 %. Bispedømmerådet vil se nærmere på tilstanden i trosopplæringen i Borg.

Samarbeidet med skolene er stadig godt. Kun to av 90 menigheter melder om utfordringer i forbindelse med gjennomføring av skolegudstjenester og i mange lokalsamfunn er det bredt samarbeid skolekirke i løpet av året.

Den norske kirke blir stadig mer synlig og engasjerer seg i menneskers liv. Det er positivt at Den norske kirke i Borg har stabilt mange oppslag i lokalaviser, og svært gledelig at 90 % av menighetene nå bruker sosiale medier i sitt arbeide. Flere og flere menigheter tar i bruk kirkepartners nettsider, mens det internt er relativt få fellesråd som tar i bruk intranett. Dette skaper utfordringer for internkommunikasjon og intern kulturbygging.

To nye kirker ble vigslet i 2016, Nittedal og Drøbak. I Drøbak ble det også innviet en stor sal til kirkelig bruk sammen med vigslingen av et kirkerom. Begge steder er de plassert sentralt i lokalsamfunnet og styrker kirkens mulighet til engasjement i lokalmiljøet. Også i de fleste andre menigheter ser vi at samarbeidet med lokale lag og foreninger synliggjøres. Det er inspirerende å se hvordan menighetene deltar og involverer seg i festivaler og jubileer. Særlig vil vi trekke fram 1000 års jubileet i Sarpsborg, der kirken bl.a. markerte seg med pilegrimsvandring, stor kunstutstilling, og jubileumsgudstjeneste med kong Harald og president i LVF biskop Mounib samt 12 foredrag i 12 kirker.

Pilegrimsarbeidet skaper mening og gir innhold i samarbeid mellom menigheter og med lokalsamfunnene. I 2016 arrangerte Borg bispedømmeråd pilegrimsvandring til Jordan og det hellige land hvor besøk til de lutherske menighetene var en del av programmet. I 2016 ble også antall dager med åpne kirker og veikirker økt betraktelig.

Borg bispedømme har gjennom arbeidet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, bidratt til at flere kommuner erkjenner at de i henhold til religionsfriheten plikter å legge til rette for at de som er tilskuddsmottagere av offentlige tjenester får praktisere sin religion. Dette gjelder alle grupper,

og må også gjelde asylsøkere og flyktninger. Flyktningene er mennesker i livskrise, preget av sterk sorg. Mange av dem er vant til å håndtere dette i religionens fellesskap.

Det gjør sterkt inntrykk at så mange unge i vårt samfunn lider under et stadig økende prestasjonspress og en forestilling om at yteevne sammenfaller med menneskeverd. Det fører til at en alt for stor del av ungdommen i Borg bispedømme mistrives og utstøtes. Den norske kirke samler omtrent 60 % av alle 14-15-åringer i løpet av konfirmasjonstiden. Vi har et særlig ansvar for å gi disse ungdommene bekreftelse på sitt menneskeverd og skape et rom der nåde og ikke krav gir grunnlag for frihet og livskraft.

Den norske kirkes mangfold viser seg også i de mange organisasjoner og beslutningsorganer kirken rommer. I 2016 har det vært lagt ned betydelig arbeid for å få ulike aktører til å samhandle i større grad. Samarbeid om etablering av Kirkens bymisjon i Mysen/Eidsberg, vennskapsavtale med Gøteborgs stift, utvidelse av dialogforums nedslagsfelt og oppdatering av Hovlandfestivalen er alle gode eksempler på dette. Vi opplever at strategiplanen for Den norske kirke i Borg er samlende og at de strategiske målene motiverer og inspirerer. Arbeidet med å støtte strategisk menighetsutvikling gjennom muv-Borg startet opp i 2016- så langt er 9 menigheter med og godt i gang med sitt viktige arbeid.

2016 var et år preget av virksomhetsoverdragelse, ny arbeidstidsordning for prestene og arbeid med ny kirkeordning. Bispedømmerådet har etablert en bredt sammensatt arbeidsgruppe som arbeider med ny kirkeordning. Bispedømmerådet har sammen med fagforeningene og prester lagt ned et stort arbeid med virksomhetsoverdragelsen og driften generelt. De økonomiske rammene er ikke i samsvar med aktivitetsnivået, i 2016 sparte bispedømmet inn 8 årsverk gjennom vakansestyring. Dette har vært og er en krevende prosess, men vi har lyktes grunnet stor fleksibilitet hos medarbeidere, godt samarbeid med fagorganisasjonene og godt lederskap av prostene. Det er en bekymring at ressursene ikke samsvarer

med behovene, og at vi derfor ikke har kapasitet til å utvikle virksomheten i tråd med de store mulighetene vi har i lokalsamfunnet. Det betyr at vi både må søke å utvide ressursrammen og arbeide enda smartere enn det vi allerede gjør i dag.

Borg bispedømme har utlyst og besatt 9 stillinger i 2016. Vi er glade for å få nye og godt kvalifiserte medarbeidere. Vi ser at antall søknader per stilling holder seg stabilt i 2016. Rekruttering og gode arbeidsmiljøer blir fortsatt viktige satsingsområder. God og tett oppfølging fra prostene gjennom medarbeidersamtaler, tilbud om ABV og åndelig veiledning er tiltak bispedømmet prioriterer. Sykefravær er dessverre høyt i Borg, det er ikke konstatert noen sammenheng mellom vakansestyring og sykefravær.

I betraktning av den kritiske rekrutteringssituasjonen til viglede stillinger, er det svært gledelig at vi i 2016 hadde 11 vigslinger i Borg.

Årsrapporten viser et godt arbeidsår for Den norske kirke i Borg i 2016. Den norske kirkes visjon er «Mer himmel på jord». Slik ønsker vi å gi mennesker håp i hverdagen og i vanskelige tider. Kirkene synliggjør at hos Gud er det store rom og høyt under taket. De mange menneskene som finner veien til kirkene er tegn på at håpet erfares og at møtet med Gud og den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus gir mennesker et ankerfeste i tider med store forandringer. Det gir oss grunnlag til å si med frimodighet: Den norske kirke i Borg gir mennesker et levende håp.

Karin Elin Berg
leder
Borg bispedømmeråd

Atle Sommerfeldt
biskop i Borg

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Borg biskop og bispedømmeråd er den regionale ledelse for Den norske kirke i Borg bispedømme. Borg bispedømmeråd er det demokratiske organ som leder arbeidet i Borg bispedømme. Bispedømmerådets hovedoppgave er å ha sin oppmerksomhet henvendt mot alt som kan vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Bispedømmerådet skal fremme samarbeidet mellom det enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet ansetter prestene, ref. kirkeloven § 23.

Hovedmålet for bevilgningene over statsbudsjettet er å støtte opp under Den norske kirke i samsvar med Grunnloven § 16.

« Alle Indvaanere av Riget have fri Religionøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk Kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som sådan af Staten.....»

Fra dette hovedmålet er det utledet følgende mål:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke.
- Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke.
- Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle barn.
- Den norske kirke skal være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier.

Borg bispedømmeråd har ut fra de fire hovedmålene, resultatmål for Den norske kirke, strategiplan for Den norske kirke i Borg, samt særskilte prioriteringer omtalt i tildelingsbrevet av 07.02.2016 utviklet fem strategiske mål og 23 resultatmål for sin virksomhet i 2016.

Borg bispedømmeråd 2016-2019

Fra venstre: Runar Godø, Maja Andresen Oseberg, biskop Atle Sommerfeldt, Solveig Mysen, Anne-Kari Skardhammar (vara), Anne Brun Andersen, stiftsdirektør Pet Johan Bjerkeli (ikke medlem av BDR), Karin-Elin Berg (leder), Svein Skarsholm, Anne Enger (nestleder). Marianne Skadal og Erling Birkedal var ikke til stede da bildet ble tatt.

Bispedømmerådet består av ni valgte medlemmer pluss biskop og har stiftsdirektør som daglig leder.

Ungdomsrådet i Borg har seks valgte medlemmer og to vara.

Borg bispedømmeråd samarbeider formelt med Borg kirkevergelag, Kirkens Bymisjon, Kirkens Nødhjelp, Kirkens SOS, Kirkens Familievern, Norges KFUK- KFUM, Norsk kirke i Utlandet, IKO – Kirkelig Pedagogisk Senter og Samarbeidsrådet for Menighet og Misjon (Areopagos, Den Norske Israelmisjon, Det Norske Misjonsselskap, HimalPartner, Misjonsalliansen, Normisjon og Stefanusalliansen).

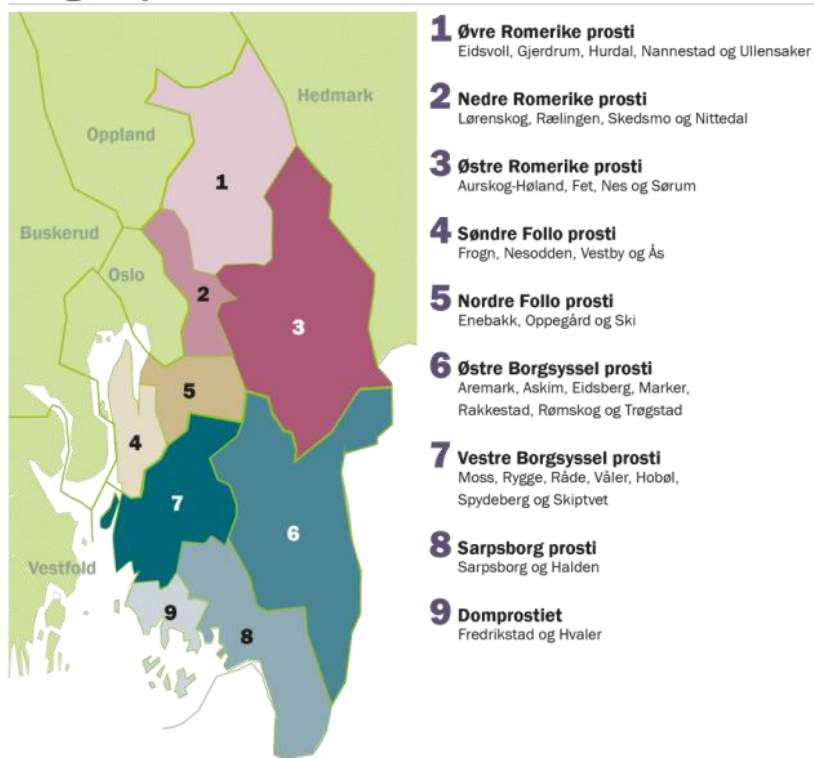
2.2 Omtale av organisasjonen

Borg bispedømmeråd hadde ved utgangen av året 145,1 årsverk fordelt på 133,5 presteårsverk og 11,6 årsverk i administrasjonen. Prostene og administrasjonens ledergruppe utgjør bispedømmets daglige ledelse. Biskopen leder prostene og prestedtjenesten. Prostene er som hovedregel medlem i kirkelige fellesråd og styrer prestedtjenesten i prostiet. Stiftsdirektøren leder administrasjonen. Det praktiseres delt ledelse mellom stiftsdirektør og biskop av seksjon Kirke og samfunn for å sikre god samhandling mellom prostene og kirkefagseksjonen. Administrasjonen holder til i Fredrikstad.

Fra venstre: Stiftsdirektør Per Johan Bjerkeli, prost Bjarne Olaf Weider, prost Elisabeth Yrwing Guthus, prost Trond Tveit Selvik, prost Sven Holmsen, biskop Atle Sommerfeldt, domprost Knut Erling Johansen, prost Hege Fagermoen, prost Liv Krohn-Hansen, prost Kari Mangrud Alvsvåg, økonomisjef Anne Sofie Rosenvinge, prost Torstein Lalim og personalsjef Ørnulf Elseth.

Borg bispedømme

Illustrasjonen viser Borg bispedømme, med oversikt over prostiene og fellesrådene.
Grafikk: Tor Ljønes

Organisasjonsstruktur

Prosti	An-tall sokn	Medlemmer i Dnk 2015	Medlemmer i Dnk 2016	% endring 2015-2016	Antall innbyggere 2016	andel medl. av befolkn.
Domprostiet	11	59 708	59 205	-1	83 174	71
Sarpsborg	16	60 758	60 340	-1	85 010	71
Vestre Borgesyssel	13	53766	53228	-1	74840	71
Østre Borgesyssel	14	34 588	34 213	-1	45 979	74
Søndre Follo	11	47 195	46 933	-1	69 904	67
Nordre Follo	9	47 902	47 219	-1	67 810	70
Nedre Romerike	9	84 893	83 987	-1	128 767	65
Østre Romerike	16	50 659	50 484	0	65 351	77
Øvre Romerike	14	58 392	58 399	0	79 176	74
Borg	113	497 861	494 008	-1	700 011	71

SSB-statistikk pr. 15.3.2016, medlemstall per 31.12.2016.

Volumtall

Borg	2012	2013	2014	2015	2016	%-endring 2015-2016
Antall dåpshandlinger	4 408	4 190	4 176	3 901	3832	-1,8
% medlemmer døpte av medl. og tilh. 1-5 år		76,4	75,4	74,2	74,6	0,5
Antall konfirmerte	5 190	5 091	5 034	5 027	4671	-7,6
Antall kirkelige vigslar	990	978	940	887	937	5,3
Antall kirkelige gravferder	4 647	4 688	4 732	4 732	4587	-3,2
Antall gudstj. søn- og helligdag	4 884	4 982	4 893	4 810	4769	-0,9
Deltakere på gudstj. søn. & helligdag	486 268	484 523	483 184	470 909	455298	-3,4
Antall gudstjenester totalt	6 378	6 494	6 458	6 359	6367	0,1
Deltakere på gudstjenester totalt	618 049	621 218	625 966	612 514	595 192	-2,9

SSB og Kirkerådet 2016

Tabell for nøkkeltall

Nøkkeltall for årsregnskapet	2014 *	2015	2016
Antall årsverk	150,4	149	145,1
- Herav prestatetjeneste	136,4	137,4	133,5
Samlet tildeling post 01	107 713 000	111 914 000	120 934 000
Utnyttelsesgrad post 01	103,4 % **	99,9%	99,0%
Driftsutgifter	11 213 896	11 543 332	12 021 272
Andel lønn brukt i prestatetjenesten	81,4%	89,7 %	90,0%
Lønn og godtgjøring per årsverk	665 691	672 975	742 299

Tall fra KUD av feb. 2017

* For 2014 ble det benyttet en annen utregning av nøkkeltall, tallene er derfor ikke helt sammenlignbare. NAV-refusjoner ble ikke ført som utgiftsreduksjon på post 01 i 2014. Nøkkeltall for 2015 og 2016 er i henhold til oversikt fra Kulturdepartementet.

** Kulturdepartementet endret beregningsmodell for utnyttelsesgrad fra 2014 til 2015.

III. Årets aktiviteter og resultater

3.1. Status måloppnåelse

Beskrivelse av fargekoder: grønn: Mål oppnådd, gul: På god vei, mål ikke oppnådd men en helhetsvurdering basert på provistive vurderinger og historiske trender tilsier at status er stabil eller i positiv utvikling. Rødt: Mål ikke oppnådd, negativ utvikling. I tillegg til kirkemøtets resultatmål har Borg definert en del egne resultatmål og indikatorer.

Strategimål	Resultatmål fra årsplan 2016	Resultat
1. Flere deltar i og opplever gudstjenestene som et inkluderende og trostyrkende felleskap	1. a. Øke gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager til 100	95.5 gj.nittlig deltakere, det er en nedgang på 2,5 prosent, tre prostier har en positiv utvikling
	1.b. Gudstjenestetilbudet holdes stabilt	6367 gudstjenester totalt, en oppgang på 0,1 prosent
	1.c Oppslutningen om kirkelig vigsel holdes oppe på 2014 nivå (940)	937, en oppgang på 5,3%.
	1.d. Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes stabilt. (89,9%)	4587, en nedgang på 3,2. Antall 2016 døde er ikke kjent.
	1.e. Medlemmer skal oppleve kirkemusikken som berikende i gudstjenestene	I gudstjenesteundersøkelsen svarte 65 % at de opplevde kirkemusikkensom berikende i gudstjenesten. 37 % opplever at den beriker i stor grad.
	1.f Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet	Ett sokn (Frogner) har inkludert samisk i gudstjenester i 2016. Det er en nedgang.
	1.g. Alle mennesker, uavhengig av funksjonsevne og livsstil, gis mulighet til aktiv deltakelse i den lokale kirkes hovedgudstjenester.	50 prosent av menighetene har tilbud om tilrettelegging i gudstjenester for mennesker med utviklingshemming.
	1.h Flere menigheter er engasjert i ytre-misjon.	95 menigheter melder om 129 prosjekter. Samme antall som i fjor. Grønt fordi antall prosjekter går i ønsket retning
2. Flere søker dåp og deltar i trosopplæring	2. 75% av medlemmer og tilhørige er døpt i aldersgruppen 1-5 år.	74,6 % av tilhørende i aldersklassene 1-5 år, oppgang på 0,2 prosentpoeng, to prostier har framgang. Gult pga framgang.
	2.b Omfanget i trosopplæringstilbudet holdes stabilt på 2013 nivå (240 timer i gj.snitt)	Gjennomsnittlig antall er 294 timer gjennomførte timer, over 2013 nivå, men under landsgjennomsnittet. Grønt fordi utviklingen er ønsket.
	2.c Oppslutning om trosopplæringstiltakene øker opp mot landsgjennomsnittet: 4-årsbok, tårnagent, Lysvåken, Etter konfirmasjon.	4 års bok- 36% ned 4 prosent- nasjonalt 47% Tårnagent, 19 %, ned 4 prosent-nasjonalt 26 %, Lysvåken 15 % ned 5 prosent- nasjonalt 23 %. Etter konfirmasjon 10 % ned 3 %-nasjonalt 13%
	2.d . Opprettholde oppslutning om konfirmasjon på 2013 nivå (80%)	Nedgang fra 83 % til 80%

3 Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv	3.a. 1. Andel av menighetene som har formelle avtaler om diakonale tiltak med kommunene øker. 3.a.2 Øke antall menigheter som har godkjent diakoniplan 3ac. Antall kommuner som samarbeider med de lokale menigheter for å sikre at de som mottar helse og omsorgstjenester får ivaretatt retten til tros- og livsytelsesutfoldelse.	Andel kommuner med formelle avtale har ikke økt- samme antall som i fjor. Det er ingen økning i antall diakoniplaner. Det er en økning i antall menigheter som samarbeider med kommunene for å sikre retten til tros og livsytelsesutfoldelse.
	3.b Kirken er mer synlig i samfunnet. Antall menigheter som tar i bruk kirkenettet, antall brukere og øker på kirken.no/borg, antall positive redaksjonelle oppslag i medier i Borg fra menigheter og bispedømme på dåp, flyktninger, trosopplæring, klima og pilegrim	43 Menigheter i 16 fellesråd har nå kjøpt det nye kirkenettet (20 i 2015). På nettsiden er det 16 286 (23 026) økter og 11 093 brukere. (10 502). Redaksjonelle oppslag: 7000, ikke alle relevante, men flertallet av relevante er positive.
	3.c 25 flere menigheter blir grønne menigheter	Tre nye menigheter, totalt 56, flest nasjonalt. Positiv utvikling.
	3d. Kirken gir rom for ulike kunst og kulturuttrykk	Det var 1358 607 deltakere på 1161 konserter og kulturarrangementer i Borg.
	3.e Videreutvikle arenaer for religionsdialog mellom Dnk og moskeer/andre religiøse	Flere arenaer for religionsdialog er etablert i løpet av 2016.
	3.f Øke antall deltakere på ungdomsarenaer	Antall deltakere på ungdomsgudstjenester har økt med 1,1%. Gjennomsnittlig deltakerantall har økt fra 95 i 2015 til 101 i 2016. Antall deltakere på lederkurs for 13-17 åringer er redusert med 0,1 %.
	3.g Flertall av menighetene i Borg (der det er aktuelt) har tiltak for asylsøkere eller bosatte flyktninger	38 menigheter har tilbud til innvandrere. Dette er en nedgang fra fjoråret (59).
4 (fra kirkemøtet) Flere får lyst til å jobbe i kirka	4. Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes	En økning fra sju til 11 vigslinger
	4.b 2 % av medlemmene engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirka.	Andel frivillige av medlemmer totalt er redusert til 9120, medlemstallet er også redusert så totalt er det en økning til 1,85 % av medlemmene.
	4.C. Ansatte scorerer gjennomsnittlig 5 på trivsel på arbeidsplassen i arbeidsplassundersøkelsen.	Gjennomsnitt på 4.7. Gult fordi spørsmålene i arbeidsplassundersøkelsen er endret. Krevende år med virksomhetsoverdragelse, arbeidstidsplanlegging og vakansestyling

Kirkerådet 2016, SSBs kirkeårsstatistikk 2016, Borg bispedømmeråd 2016

3.2 Resultater og måloppnåelse strategiske mål

Borg bispedømmeråd vedtok februar 2015 strategiplanen for Den norske kirke i Borg. Den bygger videre på- og konkretiserer mål fra Storting og Kirkemøtet.

Strategimål 1. Flere deltar i og opplever gudstjenesten som et inkluderende og trosstyrkende felleskap

Antall gudstjenestedeltakere reduseres i 2016. På gudstjenester på søn- og helligdager reduseres deltakelsen med 3,3%, mens på gudstjenester utenom søn- og helligdager er nedgangen noe mindre (1,6%). Det er store variasjoner mellom prostiene. Østre Romerike, Nordre Follo og Østre Borgesyssel har en økning i gjennomsnittlig deltakere, mens de øvrige prostiene har en nedgang. I en undersøkelse Norstat gjør på oppdrag fra Borg BDR viser resultatene at flertallet av deltakerne opplever gudstjenesten som inkluderende i stor grad eller svært stor grad (61 %), 3.8 i snitt på en skal fra 1-5. 36% opplevde gudstjenesten som trosstyrkende. 3.0 i gjennomsnitt. Og 65 % opplevde at kirkemusikken beriket gudstjenesten. 37 % i svært stor grad. Snitt på 3.8.

Strategimål 2. Flere søker dåp og deltar i trosopplæring

Dåpstallene for Borg viser en nedgang på 1,8 %. Andelen døpte av medlemmer og tilhørige har en liten oppgang på 0.5% og kan være en indikasjon på at nedgangen er i ferd med å stoppe. Det er små variasjoner mellom prostiene når det gjelder andel døpte av tilhørige og medlemmer, mens det er betydelige variasjoner når det gjelder antall dåp. Utviklingen på deltakelse i trosopplæringen er negativ på alle tiltak, mens antall timer tilbud har økt. Det er forskjeller på utviklingen i prostiene.

Strategimål 3. Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.

Den norske kirke i Borg er synligere både i lokalaviser, på nett og i sosiale medier i 2016 enn i 2015. Allikevel er det et potensiale for ytterligere økt synlighet både digitalt og i samfunnet generelt. Diakoniengasjementet er stabilt, men blir mer strategisk og foregår i økende grad i samhandling med andre organisasjoner og kommuner. Den norske kirke har økt sitt engasjement på arenaer for religionsdialog, og for mennesker med funksjonshemming. Engasjementet for flyktninger er lavere i 2016 enn i 2015. Rapporteringen på dette området har en del svakheter og må utvikles videre. Ungdomsarbeidet foregår på stadig flere arenaer og engasjerer stadig flere ungdommer.

Hovedmål 4. Flere får lyst til å jobbe i kirka

I Borg ble det ordinert 8 prester og vigslet to diakoner og en kateket. Det er stabilt søkertall til stillinger i Borg, og vi har godt kvalifiserte søkere til alle stillinger. Antallet frivillige økte totalt, men viser variasjoner på de ulike aktivitetene. Det jobbes målrettet med rekruttering.

3.2.1 Biskopens år

Biskopen hadde fem vitasjer i 2016.

Uke 4: Fjellhamar sokn (Nedre Romerike prosti)

«På Kjeller'n var det stimulerende å se den gode kombinasjonen mellom tydelig forkynnelse og lav terskel for deltakelse. Det er en styrke at ungdommene selv bærer ansvaret og får være med å legge premissene for form og innhold på de ulike arenaene. Dette viser seg å skape et bærekraftig ungdomsmiljø over tid der kirken blir et sted for tilhørighet, gode erfaringer og nåde i en ungdomskultur som hungrer etter steder å være frigjort fra prestasjonspress og forventninger. Det glemmes ikke seinere i livet».

Uke 10: Hovin og Mogreina sokn (Øvre Romerike prosti)

«Skolen og barnehagene er en tradisjonell arena for samarbeid og står sentralt i møte med barn og unges oppvekstmiljø. Her i Hovin og Mogreina er det lange tradisjoner med et gjensidig og respektfullt samarbeid mellom barnehagene og kirken, bl.a. gjennom de årlige påske- og julevandringene, med stor oppslutning, og kirken har etablert seg som en viktig ressurs for skole og helsesøster i bistand til elever som på ulike måter sliter i livet».

Uke 16: Råde sokn (Vestre Borgesysel prosti)

«Det var meget gledelig å høre fra kommunens ledelse, NAV, mottakssenteret og fra kirken at befolkningen i Råde stilte opp da mottakssenteret ble etablert og behovet for økt bosetting av flyktninger meldte seg. De gode fortellingene om nye og gode naboskap vitner om et lokalsamfunn med raushet og gjestfrihet og evne til å leve nestekjærlighet i praksis. Det blir det uten tvil behov for, også i årene som kommer!»

Uke 37: Årnes, Auli, Udenes, Nes, Fenstad og Ingeborgrud sokn (Østre Romerike prosti)

«Møtene med kommunens ledelse under denne viste at det er store muligheter for økt samhandling mellom kirken og de ulike strategier og tiltak som myndighetene legger til rette for. Inkludering av flyktninger, arbeidstrening, sorgarbeid blant barn og unge og sosial nettverksbygging som en del av folkehelsearbeid var noen av de områdene som ble løftet frem. Slik samhandling med kommunens strategier og tiltak øker kirkens muligheter til å bidra bredere enn vi vanligvis har frimodighet til å tenke».

Uke 48: Rolvsøy sokn (Fredrikstad domprosti)

«Menighetsrådets avtale med Normisjon gjennom SMM gir lokalkirken viktige impulser fra den verdensvide kirke. Denne forbindelsen har vært gjensidig levende gjennom de mange misjonsforeningene på Rolvsøy. Det er oppmuntrende å oppleve det gjensidig respektfulle og fruktbare samarbeidet mellom lokalkirken og ulike lokale kristne organisasjoner og foreninger innenfor Den norske kirke, som jeg ble eksponert for under besøket på bedehuset Hauges Minde».

I tillegg visiterte biskopen sykehusprestetjenesten på Ahus 13.oktober og Sykehuset Østfold Kalnes 18.november.

Borg biskop har følgende nasjonalkirkelige verv: Styret i Stiftelsen Diakonhjemmet, Teologisk Nemd og Kontaktforum med Human-Etisk Forbund

Ordinasjoner og vigslinger i 2016

Dato	Sted	Ordinand
3.januar	Frogner kirke	Maylen Nupen ordinert til tjeneste som sokneprest i Frogner sokn i Østre Romerike prosti.
10.februar	Strømmen kirke	Daniel Sverre Engar Andersen til tjeneste som kapellan i Strømmen sokn, Nedre Romerike prosti
14.februar	Sofiemyr kirke	Andreas Skolt Iversen ordinert til tjeneste som vikarprest i Østre Borgesyssel prosti, med særskilt tjenestested Askim sokn.
21.februar	Skoklefall kirke	Silje Mathea Kleftås Nygård ordinert til tjeneste som vikarprest i Søndre Follo prosti, med særskilt tjenestested Skoklefall, Gjøfjell og Nesodden sokn.
28.februar	Hurdal kirke	Isabell Skagen ordinert til tjeneste som sokneprest i Hurdal sokn i Øvre Romerike prosti.
4.april	Fjellhamar kirke	Kristin Kjemphol Lohne vigset til diakon i Fjellhamar sokn i Nedre Romerike prosti.
12.juni	Rømskog kirke	Jørgen Skogestad Kleiven ordinert til tjeneste som kapellan i Ulsteinvik sokn i Søre Sunnmøre prosti, Møre bispedømme.
21.august	Fjellhamar kirke	Espen Robsahm Kjørven ordinert til tjeneste som ungdom-/prostiprest i Tromøy, Stokken, Flosta og Austre Moland sokn, Arendal prosti, Agder og Telemark bispedømme
25. september	Sofiemyr kirke	Mikael Bruun ordinert til tjeneste som vikarprest i Leikanger og Norum sokn, Sogn prosti, Bjørgvin bispedømme
16.oktober	Tune kirke	Kjersti Klausen Tjelle vigset til diakon i Tune, Greåker, Soli og Holleby sokn, Sarpsborg prosti.
13.november	Skedsmo kirke	Anne Synnøve Ropstad vigset til kateket i Skedsmo sokn, Nedre Romerike prosti.

Biskopens fagdager i 2016

Dato	Faggruppe	Biskopens tema
19.,21. og 22.januar	Nyttårssamlinger for prestene	En kirke for alle slags folk
2.februar	Fagdag for åndelige veiledere	Reisen innover – sammen med andre?
16.mars	Fagdag for institusjonsprester	Religionsdialogens praksis i institusjonene
28.oktober	Fagdag for kantorer og kirkemusikere	Luther og musikk i gudstjenesten
15.november	Fagdag for åndelige veiledere	Luthersk spiritualitet
24.november	Fagdag for diakoner	Refleksjoner om Luther og diakoni
9.desember	Fagdag for arbeidsveiledere	Luther og kirkelig profesjonsforståelse

Biskopens deltagelse på utvalgte arrangementer i 2016

Gudstjenester	
7.februar	Sorum kirke 850 år
27.mars	Påskedagsgudstjeneste i Fredrikstad domkirke
29.mai	Gudstjeneste Fredrikstad domkirke
5.juni	Gudstjeneste Søndre Høland kirke
12.juni	Festgudstjeneste 1000 år, Sarpsborg kirke
14.august	Gudstjeneste Markens Grøde, Rakkestad
11.september	Vigsling av kirkerom i Smia flerbrukshus, Frogn
25.september	«Møtested kirken»-Jubileumsgudstjeneste, Fredrikstad domkirke
2.oktober	Gudstjeneste, Rødnes kirke
13.oktober	Preken, fellesmøte, Sæner kirke
23.oktober	Gudstjeneste i Gøteborg domkirke i forbindelse med inngåelse av naboskapsavtale
30.oktober	Hovlandgudstjeneste i Fredrikstad domkirke
20.november	Gudstjeneste, Hafslund kirke 125 år
27.november	Vigsling av Rotnes kirke, Nittedal
24.desember	To gudstjenester i Fredrikstad domkirke
Andre arrangementer i bispedømmet	
9.februar	Debatt om flyktningepolitikk i regi av Fredrikstad SV, Fredrikstad
26.april	Dialog om innvandring og flyktninger, Son Kulturkirke
16.april	Menighetsweekend for Hobøl og Tomter, Sjøglimt
17.april	Konferansier ved Mozartfestivalens avslutningskonsert, Fredrikstad
22.april	Bibeltime og deltakelse på Ungdomstinget, Høland
28.april	Årsmøte for Den Norske Helsingforskomite, Litteraturhuset Fredrikstad
22.juli	Appell ved minnemarkering for 22/7, Fredrikstad
27.-31.juli	Olavsdagene/Sarpsborg 1000 år
18.august	Interreligiøs pilegrimsvandring, Frogner
2.september	Samtale med pater Pollestad, Litteraturfestivalen Ord i grenseland, Fredrikstad
9.-11.september	Nordisk-kirkelig pilegrimskonferanse, Sarpsborg
16.september	Kåseri «Våre hjem», Gressvik
23. september	Deltagelse Brød og sirkus matfestival, Årnes
12.oktober	Foredrag LO, Strømstad
12.oktober	Kåseri Odd Fellow, Moss
12.oktober	Foredrag Verdensdagen for psykisk helse, Fredrikstad
16.november	Foredrag «Hvordan bygge bro mellom kirkesamfunn?», Fredrikstad kirkeakademi
17.november	Seminar om Midtøsten, Sarpsborg Scene
Arrangementer nasjonalt	
30.mars	Borg bispedømmes og Kirkerådets Nettverdsamling for ELCJHL, Fredrikstad
24.-25. mai	OVF-konsultasjon, Granavolden.
27.mai	Panel samtale Norges Kristne Råds flyktningekonsultasjon, Eidsvoll
1. juni	Foredrag ved Feltprestkorpsets årskonferanse, Oslo.
29.august	Seminar om øljenæringen, Stavanger
Arrangementer internasjonalt	
17.-18.januar	Deltakelse KVs flyktningekonsultasjon, Geneve
29.april – 3.mai	Besøk hos kirker i Beirut og Damaskus
25.august	Stavnedleggelse for Karlstad biskop, Karlstad
Kronikker	
«Håpet seirer» (påsekronikk)	
«Et nytt Guds folk blir født når Gud øser ut sin Ånd til alle mennesker» (pinsekronikk)	
«En kirke, to ekteskapsyn»	
«Folkekirkens gudstjenester favner vidt og bredt»	
«Folkekirkens mangfoldige medlemmer»	
«Frelsen er ikke til salgs!»	
«Budsjettkutt svekker folkekirken»	
«Julegaver» (julekronikk)	

3.2.2 Hovedmål 1 – Flere deltar i, og opplever gudstjenesten som et trosstyrkende og inkluderende felleskap

Status resultatmål 1.a: Øke gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager til 100

Antall deltakere per gudstjeneste på søn- og helligdager reduseres fra 97,9 i 2015, til 95,5 i 2016. Totalt antall gudstjenestedeltakere på søn- og helligdager har i 2016 gått ned med 15.611 deltakere til 455.298.

Status resultatmål 1.b Gudstjenestetilbudet holdes stabilt

Antall gudstjenester på søn- og helligdager er redusert med 41 fra 2015 (4810) til 2016 (4769).

Nøkkeltall resultatmål 1. a og 1 b

	Antall gudstjenestedeltakere pr. gudstjeneste søn- og helligdag					% endr. 2015-2016
	2012	2013	2014	2015	2016	
Domprostiet	105,3	99,2	99,8	98,3	90,8	-7,6
Sarpsborg	85,2	81,7	81,8	87,5	83,5	-4,5
Vestre Borgebyssel	105,7	102,4	108,4	99,4	96,3	-3,1
Østre Borgebyssel	96,2	86	95,4	90,9	92,6	1,8
Søndre Follo	96,3	90,9	104,5	97,3	91,8	-5,6
Nordre Follo	116,6	116,4	104,2	110,0	110,9	0,9
Nedre Romerike	109,7	109,8	112,9	110,2	109,8	-0,4
Øvre Romerike	93,9	97,8	95,7	93,0	87,8	-5,7
Østre Romerike	93,2	93,9	91,5	97,3	100,6	3,4
Sum Borg	99,6	97,3	98,8	97,9	95,5	-2,5

	Antall gudstjenester på søn- og helligdag					% endring 2015-2016
	2012	2013	2014	2015	2016	
Domprostiet	596	617	591	597	593	-0,7
Sarpsborg	696	705	687	675	686	1,6
Vestre Borgebyssel	504	509	516	511	511	0,0
Østre Borgebyssel	469	474	478	462	457	-1,1
Søndre Follo	417	441	433	421	430	2,1
Nordre Follo	446	481	479	465	455	-2,2
Nedre Romerike	581	601	580	573	575	0,3
Øvre Romerike	624	616	599	582	566	-2,7
Østre Romerike	551	538	530	524	496	-5,3
Sum Borg	4 884	4 982	4 893	4 810	4 769	-0,9

Analyse

Etter toppåret 2011 (102,3) har gjennomsnittlig antall gudstjenestedeltakere på søn- og helligdager holdt seg relativt stabilt frem til 2015. I 2016 ser vi imidlertid en reduksjon i gudstjenestedeltakelsen på 3,3% (15.611 deltakere). Også det totale antall gudstjenestedeltakere reduseres i 2016 (2,9%, 17.852 deltakere).

Noe av tilbakegangen kan forklares med en reduksjon på 41 (-0,9%) i antall gudstjenester på søn- og helligdager. Dette er likevel ikke en fyldestgjørende forklaring da reduksjonen i antall gudstjenester på søn- og helligdager i 2016 er betydelig mindre enn gjennomsnittlig reduksjon i antall gudstjenester på søn- og helligdager de siste fem år (- 99).

Vi har de siste årene sett en utvikling med flere fellesgudstjenester for bedre ressursutnyttelse. Dette begrunnes på den ene siden i strategiske vurderinger i forbindelse med trosopplæringen og samarbeid om større prosjektet ved høytider og i ferie. På den annen side fremholder flere av prostene at stram økonomi, innsparingskrav og vakansestyring bidrar til reduksjonen i antall gudstjenester også i 2016. Nedgangen kan altså dels begrunnes i strategiske og bevisste valg, dels i en ikke-ønsket reduksjon i gudstjenestetilbudet på grunn av kapasitetsmessige hensyn.

Gjennomsnittlig deltakelse på gudstjenester utenom søn- og helligdager viser også en reduksjon (1,6% fra 2015 til 2016). I et seksårsperspektiv (2011-2016) er økningen imidlertid markant: Fra 83 deltakere på gudstjenester utenom søn- og helligdager i 2011 til 87,5 i 2016. Dette er likevel lavere enn snittet for de fem siste årene, som er på 90 deltakere på gudstjenester utenom søn- og helligdager. Antallet gudstjenester utenom søn- og helligdager har holdt seg relativt stabil i 5-årsperioden, på i overkant av 1500 på årsbasis. I 2016 ble det avholdt 1.598 gudstjenester utenom søn- og helligdager, som er det høyeste antall siden 2011 (1.623). Flere proster kommenterer at det er grunn til å tro at det har skjedd en forskyvning fra søndags- til lørdagskonfirmasjonsgudstjenester, der flere nå ønsker å feire konfirmasjon på lørdager. Dette påvirker også forholdet mellom gudstjenestedeltakelsen på søn- og helligdager i forhold til gudstjenester på andre dager, som i 2016 øker med 0,9% sammenlignet med gjennomsnitt siste 5 år.

Innenfor hovedtallene ser vi betydelige forskjeller mellom prostiene når det gjelder oppslutningen om gudstjenestene på søn- og helligdager. Nordre Follo (0,9 %), Østre Borgesyssel (1,8 %) og Østre Romerike (3,4 %) opplever økning i deltakelsen pr gudstjeneste. Prosten i Østre Romerike understreker at stabil oppslutning om dåp er med å styrke deltakelsen. Videre har det i 2016 har vært en strategi i prostiet å styrke gudstjenester med godt oppmøte og nedjustere antall gudstjenester med erfaringsmessig lavt oppmøte (f.eks. ettermiddags- og kveldsgudstjenester på søn- og helligdager). Denne økningen kan med andre ord sees i sammenheng med reduksjonen i gudstjenestetilbudet på søn- og helligdager (-5,3% i 2016).

Vestre Borgesyssel (- 3,1 %), Sarpsborg (- 4,7 %), Søndre Follo (- 5,6 %), Øvre Romerike (-5,7%) og Fredrikstad domprosti (-7,6%) opplever størst tilbakegang. Flere av prostene registrerer at gruppen medlemmer som går mest regelmessig til gudstjeneste, blir både mindre og eldre uten at nye deltakere med samme gudstjenestefrekvens kommer til. I Søndre Follo har økt bruk av vakansestyling, sykefravær og stabsutfordringer ført til at det enkelte steder ikke har vært rom for å jobbe like strategisk og utviklende med gudstjenestelivet som tidligere.

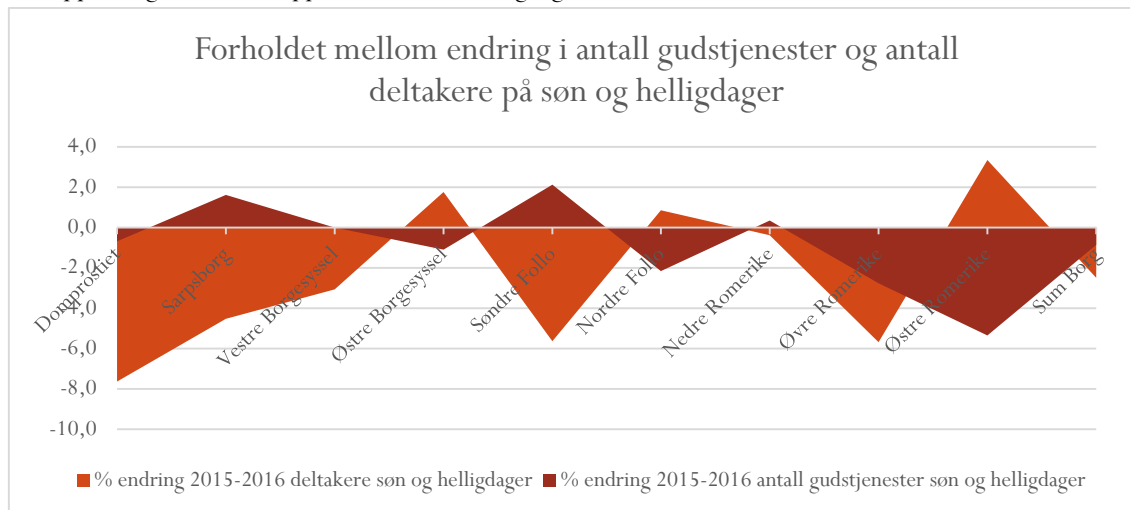
Kirkebakkefest i Skårer

Hvert år har det vært arrangert medarbeiderfest tidlig på høsten. Men høsten 2016 ble det gjort en ny vri på dette, da det ble arrangert en stor Kirkebakkefest utenfor kirken. Festen var åpen for alle, men alle frivillige medarbeidere var spesielt invitert, og ble utfordret til å bidra.

Festen begynte med familie-gudstjeneste utendørs på innleid scene, der ulike kor, lovsangsteam og grupper ble presentert fra scenen utover formiddagen. Det var gratis grillmat, leker for barna og hoppeslott. Flyers var delt ut i nabolag og alle som kirken hadde vært i kontakt med i forbindelse med ulike arrangementer tidligere på året ble invitert pr. e-post og Facebook. Det var ca. 350 mennesker til gudstjenesten og enda flere kom innom i løpet av dagen. Dette ble en festdag for Skårer menighet. En tilsvarende fest skal finne sted kommende høst.

Domprostiet og Øvre Romerike prosti har en nedgang på antall gudstjenestebesøkende på søn- og helligdager på ca. 10.000 besøkende siden 2012. I begge prostier kommer halvparten av nedgangen (Domprostiet: - 4839, Øvre Romerike: - 4480) i 2016. I Øvre Romerike kan deler i nedgangen forklares med at Jessheim kirke ble revet vinteren 2016 (ny kirke skal vigsles mars 2017). Mange av de faste kirkegjengerne i Jessheim har ikke gått regelmessig til gudstjeneste i Hovin, soknets andre kirke. I domprostiet er det menigheter med mange avlyste trosopplæringstiltak som opplever størst tilbakegang.

I 2016 gikk 146.490 mennesker til nattverd i Borg bispedømme. Det er det nest høyeste antallet de siste fem år, men en nedgang på 4,4 % fra 2015 (153.195). Antall gudstjenester der det feires nattverd øker med 0,2%. Både omfanget av nattverddeltagelsen og antallet nattverd gudstjenester vurderes som gledelig.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse

- Biskopen har i 2015 bedt menighetsrådene om å evaluere og revidere den lokale grunnordning som ble godkjent i 2012. Alle menighetsråd har søkt om og fått godkjent mindre justeringer i lokal grunnordning i løpet av 2015-2016. Mange menighetsråd arbeider målbevisst med egen gudstjenesteordning, ikke minst knyttet opp mot involvering.
- Biskopen har godkjent prøveprosjekter med endring i forordningen (f.eks. felles påske- og/eller pinsefeiring i Eidsberg, Greåker, Idde-siden i Halden, Søndre Skjeberg) med gode resultater for gudstjenesteoppslutningen.
- Bidratt med statistikk og kunnskapsbasert strategisk tenkning for å sette menighetene bedre i stand til å tenke strategisk.
- Biskop og bispedømmeråd har gjennom strategiprosessen stimulert menighetsråd til å tenke strategisk om gudstjenestelivet gjennom kvalitet, kommunikasjon, samarbeid med lokale foreninger og organisasjoner og styrket samhandling mellom ansatte.
- I biskopens godkjenning av trosopplæringsplaner har det vært fokus på at alle tiltak skal ende opp i en gudstjeneste.
- Biskopen har i sin godkjenning av lokale grunnordning bedt om at det minst bør feires nattverd på 2/3 av gudstjeneste på søn- og helligdager.

Planer 2017: Resultatmål 1.a og 1.b videreføres.

- Biskopen har satt i gang prosessen med å revidere gudstjenesteforordningen. Det er ikke et mål å redusere antallet gudstjenester, men å tilpasse forordningen til nye bosettingsmønstre og endrede gudstjenestevaner basert på strategiske vurderinger. Revisjonen vil bli gjennomført i løpet av 2017.

Status resultatmål 1c. Flere velger kirkelig vigsel

Antallet kirkelige vigslere er økt med 50 (5,6 %) til 937 i 2016. Antall vigslere er likevel mindre enn gjennomsnittet de siste 5 år, som er på 946. Den største tilbakegangen er i Nedre Romerike (-5,5 %) og Østre Romerike (-8%). De syv andre prostiene opplevde en økning i antall vigslere, der Domprostiet (11,7%), Vestre Borgesyssel (13,6%) og Nordre Follo (31%) er de som økte mest.

Status resultatmål 1.d: Oppslutningen om kirkelig gravferd opprettholdes

Antall kirkelige gravferder opplever en reduksjon i 2016 (4587, tilsvarende -3,1% fra 2015), og er det den laveste de siste fem årene.

Oversikt nøkkeltall resultatmål 1.c og 1.d

Antall kirkelige vigslere			%endring 2015-2016	Antall kirkelige gravferder		%endring 2015-2016
	2015	2016		2015	2016	
Domprostiet	120	134	11,7	623	672	7,9
Sarpsborg	121	129	6,6	729	657	-9,9
Vestre Borgesyssel	110	125	13,6	543	521	-4,1
Østre Borgesyssel	63	64	1,6	401	363	-9,5
Søndre Follo	79	85	7,6	383	375	-2,1
Nordre Follo	58	76	31,0	413	331	-19,9
Nedre Romerike	128	121	-5,5	714	698	-2,2
Øvre Romerike	96	100	4,2	455	505	11,0
Østre Romerike	112	103	-8,0	471	465	-1,3
Sum Borg	887	937	5,6	4 732	4 587	-3,1

SSB 2016

Analyse

Siden 2013 har biskopen åpnet for en mer liberal praksis når det gjelder godkjenning av vigselsteder utenfor kirkerommet. I løpet av 2016 har biskopen innvilget 36 søknader om vigsel utenfor kirkerommet, mot 27 i 2015 og 19 i 2014. En grunn til at antallet vigslere stiger i 2016 kan være at par som ønsker vigslere på andre steder enn i kirkerommet nå benytter seg av denne muligheten. Antallet søknaden tyder på at dette nå blir stadig mer kjent. Det kan være grunn til å tro at vi ville sett en nedgang i antall vigslere hvis ikke biskopen hadde åpnet for muligheten til å gjennomføre vigsel utenfor kirkerommet.

Antall gravferder er redusert i 2016. Biskop og proster har siden 2012 hatt en særlig oppmerksomhet rettet mot kvaliteten på den kirkelig gravferd. Et av temaene som har vært diskutert er i hvilken grad begravelserbyråenes ansettelse av egne seremoniledere vil påvirke oppslutningen om kirkelig gravferd. I Nordre Follo er det i 2016 en reduksjon på 19,9% i kirkelig gravferd, noe som i følge prostene kommer av at det sommeren og høsten 2016 har vært påfallende færre dødsfall enn normalt. Man registrerer også en viss økning i livssyns åpne seremonier, f.o.f. i Kolbotn. Østre Borgesyssel prosti – som historisk har høy og stabil oppslutning om kirkelig gravferd – opplever en nedgang på 9,5% i 2016. Grunnlagstallene viser at man f.eks. i Askim i 2016 har hatt 10 «selvstendige» gravferder, mot gjennomsnittlig 4,4 de foregående fem årene. Det er likevel for tidlig å si om dette er en varig trend.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse

- Etter søknad godkjenner biskopen vigselsteder utenfor kirkerommet.
- Gjennom visitaser stimulerer biskopen lokalkirken til å inngå allianser med lokale aktører og næringsliv for å markedsføre vigselmuligheter utenfor kirkerommet.
- Kvalitet på kirkens gravferdspraksis har vært tema i prostemøter.

Planer 2017: Resultatmål 1.c og 1.d videreføres

Resultatmål 1.e Medlemmer skal oppleve kirkemusikken som berikende i gudstjenestene

Resultat: I en Norstatundersøkelse gjennomført av Borg bispedømmeråd opplever 65 % kirkemusikken som berikende. Av disse er det signifikant flere kvinner (44%) enn menn (29%) som opplever musikken som berikende i svært stor grad. Mennesker med høy utdanning er de som svarer at de finner musikken mest berikende.

Analyse: Kirkemusikken i Borg holder generelt høy kvalitet. Gjennom fagdager, faglige nettverk og rådgivning bidrar Borg BDR til å opprettholde kvalitet på kirkemusikken. Kantorene/organistene er dessuten flinke til å variere med å innlemme ulike sjangre i musikken. Både temagudstjenester/messer og bibelspill. Resultatene tyder på at mer kan gjøres for å favne flere aldersgrupper og medlemsgrupper med kirkemusikken. Kun 18 av menighetene har en plan for kirkemusikk. Dette vurderes som lavt. Egil Hovlandfestivalen har vært med på å inspirere både kirkemusikere og publikum.

Resultatmål 1.f Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Resultat: Et sokn inkluderte samisk språk i gudstjenestelivet i 2016.

Analyse: På bakgrunn av en kartlegging av den samiske befolkningen i bispedømmet sendte biskopen i 2015 ut en oppfordring til sokn om å markere Samefolkets dag i gudstjenesten. Dette ble gjort i fire prostier. I 2016 sendte ikke biskopen ut en formell anbefaling, noe som kan ha bidratt til en lavere oppslutningen om dette tiltaket med bare ett sokn som markerte Samefolkets dag.

Resultatmål 1.g Alle menigheter har tilbud til mennesker som trenger bistand for å kunne delta i gudstjenester.

Resultat: 50 % av menighetene oppgir at det ikke er tradisjon for at mennesker med utviklingshemming deltar i den ordinære høymessen som vanlige deltakere.

Analyse: Inntrykkene fra møter med menighetene er at få mennesker med nedsatt funksjonsevne deltar på hovedgudstjenestene. Samtaler med ansatte og frivillige bekrefter at det er generelt lite bevissthet i menighetene i forhold til å legge til rette for deltakelse for dem som trenger en form for bistand for å kunne delta. Bevisstheten har vært å få lokaler og uteområder universelt utformet. Alle kirkens dokumenter og visjoner er tydelig på at kirken er en kirke med, av og for alle; uavhengig av funksjonsevne. Når dette ikke gjenspeiler lokalkirkens praksis, viser dette at tema ikke settes på dagsorden. Dette handler dels om holdninger, dels om mangel på kunnskap og kjennskap og dels om at menigheten ikke er kjent med det ansvaret de har for å sikre alles mulighet for deltakelse.

Resultatmål 1.h Flere menigheter er engasjert i ytremisjon.

Resultat: 95 menigheter rapporterer om at de har i alt 127 prosjekter som går på vennskap og misjon (SSB). De har rapportert på både vennsapsrelasjoner og formelle og uformelle avtaler om misjonsprosjekter, med SMM-

organisasjonene og andre misjonsorganisasjoner. Dette er samme antall menigheter som i 2015, mens prosjektantallet har gått noe ned.

Analyse: 77 av menighetene har misjonsavtaler med SMM, dette er samme antall som i 2015 (statistikk fra misjonsorganisasjonene). Prosentvis er dette en økning, siden det totale antallet menigheter er redusert i 2016. Det er i alt 3 menigheter som ikke tidligere har hatt avtale som nå har fått dette. Økningen skyldes langsiktig arbeid med å etterspørre misjonsavtaler i regi av SMM bl.a. ved visitaser.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse:

- Det har vært holdt to fagdager for kantorer om kirkemusikk og et kommunikasjonsverksted om publikumsutvikling.
- For å gi hjelp til menighetene i å skape en kirke med alle, har Borg bispedømme i 2016 arbeidet med prosjektet «Inkluderende menighet».
- Inkluderingsrådgiver har veiledet og holdt kurs i flere menigheter.
- Misjon som tema har vært et satsingsområde i forbindelse med trosopplæring både på enkelte trosopplæringsforum og i godkjenning av planer. Man ser nå resultater av at misjon har vært et av temaene i plankursene, og at misjonsavtaler etterspørres som et hjelpemiddel til å konkretisere misjonsdimensjonen i trosopplæringen. 2 av menighetene som har fått avtale nå, har vært i planprosess mot godkjenning av plan i 2016. Misjon ble også satt på dagsorden på Ungdomstinget, med informasjon om hvilke muligheter SMM-organisasjonene har for ungdommene til å engasjere seg.
- Borg misjonsforum ble lansert i 2015. I 2016 ble alle organisasjonene invitert til å delta på 2.pinsedagsgudstjeneste på Oscarsborg. Dette ble en festdag, selv om få av organisasjonene var representert. Dette blir videreført også i 2017.

Planer 2017: Resultatmål 1.e,f,g og h videreføres

3.2.3 Hovedmål 2 Flere søker dåp, og deltar i trosopplæring

Status resultatmål 2.a: 75 % av medlemmer og tilhørige i aldersgruppen 1-5 år er døpt

Antall dåpshandlinger			% endring 2015-2016	Andel dømte av medlemmer/tilhørende 1-5 år		%endring 2015-2016
2015	2016	2015		2016		
Domprostiet	430	452	5,1	76,4	75,7	-1,0
Sarpsborg	505	527	4,4	76,0	78,0	2,5
Vestre Borgesyssel	413	404	-2,2	72,8	74,5	2,3
Østre Borgesyssel	300	284	-5,3	80,2	81,4	1,5
Søndre Follo	353	358	1,4	65,4	64,4	-1,6
Nordre Follo	333	332	-0,3	70,8	71,8	1,5
Nedre Romerike	637	583	-8,5	72,0	71,4	-0,8
Øvre Romerike	488	461	-5,5	77,0	77,3	0,4
Østre Romerike	442	434	-1,8	80,2	80,7	0,6
Sum Borg	3 901	3 832	-1,8	74,2	74,6	0,5

Det ble utført 3832 dåpshandlinger i Borg bispedømme i 2016. Det er 69 færre enn i 2015, og utgjør en nedgang på 1,8%. Domprostiet (5,1%) og Sarpsborg prosti (4,4) har størst økning, mens Øvre Romerike (-5,5%) og Nedre Romerike (-8,5%) har størst nedgang.

Borg bispedømme har definert medlemmer og tilhørige i aldersgruppen 1-5 år som et særlig satsningsområde. I 2016 ble 74,6% i denne målgruppen døpt, mot 74,2% i 2015. Det utgjør en økning på 0,6%. Sarpsborg (2,5%), Vestre Borge syssel (2,3%), Østre Borge syssel (1,5%), Nordre Follo (1,5%), Øvre Romerike (0,4%) og Østre Romerike (0,6%) kan vise til økt dåpsoppslutning blant medlemmer og tilhørige i aldersgruppen 1-5 år, mens de øvrige tre prostiene har en nedgang.

Analyse

Nedgangen i absolutte dåpstall gir grunn til bekymring, selv om den er mindre i 2016 enn foregående år. En av årsaksforklaringene kan være at befolkningen er i ferd med å bli mer religiøs sammensatt på grunn av tilflytting fra andre land. En annen forklaring er at flere av medlemmene ikke doper barna sine.

Dåpsoppslutningen blant medlemmer og tilhørende i aldersgruppen 1-5 år viser til dels store variasjoner mellom prostiene: Østre Borge syssel (81,4%) og Østre Romerike (80,7%) har høyest oppslutning, mens Søndre Follo har lavest oppslutning (64,4 %). Prostene forklarer denne utviklingen generelt med at oppslutningen om dåpen svekkes i bynære/urbane strøk, men holder seg mer stabil i mindre lokalsamfunn der familietradisjonene står sterkere. En variant av dette forholdet blir bekreftet av den lave dåpsoppslutningen blant medlemmer og tilhørige 1-5 år i de Oslo-nære prostiene (Follo-prostiene og Nedre Romerike).

Alle prostene melder om at det i 2016 har vært høy bevissthet om å jobbe målrettet for å øke oppslutningen om dåp, både når det gjelder kommunikasjon og tilgjengelighet. De fleste sokn har nå gått bort fra ordningen med dåp på annenhver gudstjeneste, og tilbyr i stedet dåp på de aller fleste gudstjenester. I Greverud sokn i Nordre Follo har man i 2016 besøkt alle nybakte foreldre og invitert til dåp, og flere vurderer nå dette tiltaket.

I Jeløy i Vestre Borge syssel, Son i Søndre Follo og Sarpsborg sokn i Sarpsborg prosti har man arrangert drop-in-dåp (se suksesshistorie). Dette gav god medieomtale både lokalt og nasjonalt. Flere prostier vil prøve ut drop-in-dåp i 2017. Erfaringene fra drop-in-dåp så langt er at det hovedsakelig er mennesker over 5 år som blir døpt. Oppslutningen om drop-in-dåp virker derfor trolig ikke direkte inn på økningen i andel døde av medlemmer/tilhørige 1-5 år.

I 2016 var det flere sokn som la til rette for dåpspåmelding via nettet, med gode resultater. I Østre Borge syssel er det ingen sokn som har elektronisk påmelding, noe som prosten bemerker gir et stort utviklingspotensiale når det gjelder tilgjengelighet. Samtidig melder prosten i Østre Borge syssel at hun registrerer at tradisjonsargumentet for dåp synes å bli noe svakere i deler av prostiet. I Sarpsborg prosti gjenopptok flere sokn utsendelse av dåpsinvitasjon i 2016, noe som kan forklare økningen i antall dåp.

Drop-in-dåp i Sarpsborg

Lørdag 6.februar 2016 inviterte Sarpsborg menighet til drop-in-dåp.

Hele 16 personer ble døpt, den yngste 4 år og den eldste 64 år.

-Vi drev på så svetten silte. Det stod folk i kø ut på gaten, sier pensjonert sokneprest Trond H.F.Kasbo.

Drop-in-dåpen fikk mye medieoppmærksomhet, blant annet på NRK Lørdagsrevyen (se skjermdump). Der ble flere av de nydøpte intervjuet, og de var svært positive:

-Det ble en veldig fin og høytidelig dåpsseremoni. Vi ønsket en litt løsere ramme rundt dåpen, og da vi så tilbudet om drop-in-dåp, valgte vi det, sa familien Johansen Arvola.

- Vi må være på tilbudssiden. Kirken må komme folk i møte. Drop-in-dåp er et lavterskel-tilbud som gjør dåpen mulig for flere. Men den ønsker vi alle velkommen, sier Kasbo.

Kasbo i samtale med familien Johansen Arvola før dåpen (skjermdump fra NRK).

BDRs bidrag til resultatoppnåelse

- Dåp er holdt frem som et særlig satsningsområde i bispedømmets strategiplan.
- Dåp står høyt på agendaen i biskopens visitaser.
- Borg BDR har bidratt med statistikk og kunnskapsbasert strategisk tenkning for å sette menighetene i stand til å legge strategier for økt dåpsopplutning.
- Oppfordret til å prøve ut nye former for dåpsseremonier (lørdagsdåp, drop-in-dåp, osv.). Drop-in-dåp vil bli gjennomført i flere prostier i løpet av 2017.
- Dåp og praksis rundt bl.a. invitasjon, påmelding, dåpssamtale og oppfølging er tematisert i årssamtalene om trosopplæring med samtlige menigheter i 2016.
- Det ble utviklet en egen sjekkliste for å bedre kommunikasjonen rundt dåp. Dåpsmaterieell var tema på kommunikasjonsverksted om trykksaker. Borg har bidratt til å videreutvikle trykksak.no.

Planer 2017: Resultatmål 2.a videreføres.

Status resultatmål 2.b. Opprettholde antall timer på 240 timer i gjennomsnitt.

Resultat: Gjennomførte timer trosopplæring for menigheter i driftsfasen ser ut til å være 236.

Oversikt nøkkeltall resultatmål 2 b

	Planlagte timer (gjennomsnittstall)	Gjennomførte timer (gjennomsnittstall)	% gjennomført
Borg 2016	330 (263)	294 (236)	89 % (90 %)
Borg 2015	282	230	82 %
Borg 2014	295	253	86 %
Borg 2013	283	240	85 %
Borg 2012	366	264	72 %
Landet totalt 2016	405	328	81 %

Prostier som har vært i driftsfase i 2016. «Gammel» regnemåte for 2016 er tatt med i parentes for sammenlikningens skyld, se kommentar. Kirkerådet 2016.

Om tallene: Tallene fra 2015 og 2016 er ikke sammenlignbare, fordi timer fra 2016 telles på en annen måte. Når et tiltak i planen har flere årskull som målgruppe, blir timetallet for tiltaket fra 2016 multiplisert tilsvarende. Dette for å synliggjøre hvor mange timer hvert årskull får, ikke bare hvor mange timer tiltaket varte. Eksempel: Lys våken for 11-12 åringer, tiltaket varer i 12 timer. Det er to årskull invitert i 2016, derfor teller tiltaket 24 gjennomførte timer i 2016. Borg ligger i 2016 for første gang under landsgjennomsnittet på omfang av trosopplæringstiltakene, noe som har vært en ønsket utvikling ut fra analysen at høyt timetall gir lavere opplutning (KIFO 2013:2). Det ble derfor ansett som viktig å fokusere på opplutning om og sikring av eksisterende tiltak for videre opptrapping. Dersom en legger regnemåten som ble benyttet tom. 2015 til grunn, vil tallet på gjennomførte timer i 2016 bli 236. Det betyr at resultatmålet om reduksjon ned mot 240 timer er oppnådd.

Status resultatmål 2.c. Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker opp mot landsgjennomsnittet

Resultat: Oppslutningen på samtlige av de målte tiltakene er lavere enn landsgjennomsnittet.

Om tallene: Etter to år med økning i samlet oppslutning om trosopplæringen for prostier i driftsfasen, ser en fra 2015 til 2016 en nedgang på samtlige av resultatindikatorerne i de utvalgte tiltakene. Ettersom nye prostier kommer i driftsfase hvert år og dermed legges til tallgrunnlaget, slik nøkkelindikatoren er satt nasjonalt, vil utviklingen fra år til år ha sammenheng med hvilket prosti som legges til.

Resultatmål 2.d Oppslutning om konfirmasjon på 2013-nivå (80%)

Resultat: Oppslutningen om konfirmasjon er på 80%.

Oversikt nøkkeltall resultatmål 2c og 2d – tabell 1 prostier i driftsfasen

	4-årsbok Andel	6års-tiltak Andel	Tårnagent- helg Andel	LysVåken Andel	Konfirmasjon Andel	Etter konf. Andel
2016	36 %	17 %	19 %	15 %	80 %	10 %
2015	40 %	19 %	23 %	20 %	83 %	13 %
2014	37 %	19 %	19 %	18 %	84 %	9 %
2013	31 %	17 %	22 %	18 %	80 %	6 %
2012	33 %	15 %	21 %	25 %	83 %	10 %
2011	38 %	23 %	23 %	20 %	82 %	20 %
Landet totalt 2016	47 %	30 %	26 %	23 %	84 %	13 %

Kirkerådet 2016 - etatsstatistikken

Oversikt nøkkeltall resultatmål 2 c og 2 d– tabell 2 oppslutning pr. prosti i driftsfasen og samtlige

PROSTIER I DRIFTSFASE (første år i driftsfase)	4-årsbok Andel: 2016 2015 % endring	6års- tiltak Andel 2016 2015	Tårnagent- helg Andel 2016 2015	LysVåken Andel 2016 2015	Konfirmasjon Andel 2016 2015	Etter konf. Andel 2016 2015
Domprostiet (2012)	25,05 % 30,59 % - 18 %	10,18 % 11,10 % - 8 %	18,03 % 23,96 % - 25 %	11,59 % 22,53 % - 49 %	79,91 % 84,53 % - 6 %	16,79 % 14,84 % - 13 %
Øvre Romerike (2012)	46,75 % 39,67 % + 18 %	17,66 % 23,09 % - 24 %	24,36 % 23,23 % + 5 %	25,11 % 30,15 % - 17 %	80,07 % 74,38 % + 7,6 %	6,95 % 5,99 % + 16 %
Sarpsborg (2013)	37,27 % 33,28 % + 12 %	18,05 % 16,11 % + 12 %	14,14 % 18,11 % - 22 %	11,57 % 11,43 % + 1 %	81,44 % 86,98 % - 6 %	7,06 % 21,12 % - 67 %
Østre Romerike (2014)	31,58 % 33,64 % - 7 %	16,52 % 20,70 % - 20 %	14,60 % 26,95 % - 46 %	15,08 % 15,14 % 0 %	77,51 % 78,77 % - 2 %	11,32 % 12,61 % - 10 %
Østre Borgesysse (2015)	61,15 % 58,20 % + 5 %	41,45 % 42,53 % - 3 %	32,32 % 28,23 % + 14 %	23,67 % 35,45 % - 33 %	92,27 % 87,64 % + 5 %	14,08 % 12,79 % - 10 %
Nedre Romerike (2016)	25,29 % 32,60 % - 22 %	12,06 % 12,35 % - 2 %	19,68 % 20,75 - 5 %	13,35 % 19,30 % - 31 %	80,16 % 76,59 % + 5 %	17,56 % 26,78 % - 34 %
Totalt prostier i driftsfase inkl. Nedre Romerike	36,16 % 36,49 % - 1 %	16,26 % 18,06 % - 10 %	18,13 % 22,03 % - 18 %	15,92 % 20,16 % - 21 %	80,98 % 80,65 % 0 %	12,25 % 17,22 % - 29 %
Totalt alle prostier i Borg	35,24 % 36,38 % - 3 %	16,55 % 18,85 % - 12 %	19,13 % 22,32 % - 14 %	17,12 % 18,72 % - 9 %	79,91 % 80,37 % - 1 %	12,50 % 15,35 % - 19 %

Uttrekk av planverktøy for trosopplæring 2016 sortert pr. prosti, fratrukket målgruppetall for ikke gjennomførte tiltak i tråd med kirkerådets praksis. 2015-tall er, til forskjell fra i årsrapport 2015, presentert tilsvarende for å være sammenliknbare med 2016. Andel deltakere i prosent av døpte i målgruppen som har fått tilbud, altså der menigheten har tilbud til dette årskullet.

Analyse og sammenhenger resultatmål 2 b, c og d:

Trosopplæringsreformen har i 2016 vært i sitt 13. år, og det er 8 år siden bispedømmerådet fikk ansvaret for ledelse av reformen i Borg. På grunn av en lang opptrappingsperiode er det stort spenn i hvilke muligheter menighetene i de ulike prostiene har hatt til å la arbeidet med trosopplæringen finne sin form: Domprostiet har vært i driftsfase med godkjente planer siden 2011. Samtidig har ikke Nordre Follo, Søndre Follo og Vestre Borge syssel sitt første år i driftsfasen før i 2017. De målte prostiene har altså i 2016 minimum sitt første og maksimum sitt femte år i reformens driftsfase.

Timetall: Det er i 2016 store variasjoner i gjennomførte timer mellom prostiene, noe som ikke var så tydelig tidligere. For eksempel har Øvre Romerike omtrent dobbelt så mange gjennomførte timer som Østre Borge syssel. Dette skyldes langt på vei at Øvre Romerike arrangerer flere tiltak for mer enn ett årskull. Østre Borge syssel skiller seg tydelig ut fra de andre med 221 gjennomførte timer i snitt, 25% lavere enn det sammenlagte snittet. Østre Borge syssel hadde i 2016 sitt andre år i driftsfase. Nedre Romerike som hadde sitt første år i driftsfase i 2016 lå også godt under snittet med sine 249 timer. Det er få likhetstrekk mellom disse to prostiene foruten at de har vært relativt kort tid i reformen. Det er til forskjell fra 2015 et stort spenn mellom de øvrige prostiene fra 432 til 243 gjennomførte timer i snitt i 2016.

Andel timer gjennomført i forhold til timer planlagt øker jevnt, bortsett fra en liten tilbakegang i 2015. Dette sier noe om i hvor stor grad trosopplæringen er utbygd som planlagt i menighetene. Prostiene Østre Romerike (74%) og Domprostiet (89%) skiller seg negativt ut, mens Østre Borge syssel (96%) og Øvre Romerike (95%) skiller seg positivt ut. Det er ikke store variasjoner her, og prosentvis gjennomføring øker jevnt fra tidligere år. Prostier med færrest gjennomførte timer i forhold til planlagte timer (Østre Romerike 74%) og Domprostiet (89%) ser ut til å ha større nedgang i oppslutning fra 2015 til 2016 enn prostier med større andel gjennomførte timer (Øvre Romerike 95% og Østre Borge syssel 96%). Dette kan ha sammenheng med hvor aktivt de lokale planene benyttes som arbeidsredskap, og hvor godt de er tilpasset rådende praksis.

Oppslutning: Selv om mange menigheter jobber godt med reformen og langt på vei lykkes med å være folkekirke for alle døpte barn og unge, er det bekymringsfullt at vi i det store og hele ikke når de oppslutningstall som var forventet på de utvalgte, nasjonale breddetiltakene. Dette til tross for at så mange som 29.650 barn og unge deltok på et trosopplæringstiltak i 2016 i Borg. Det er også en utfordring knyttet til kontinuitet i arbeidet når det oppstår vakanser og ulikt fravær i de lokale stabene. Ettersom trosopplæringstiltakene representerer intensive løft med flere aktører involvert om de skal lykkes i å nå bredt ut, er de særlig utsatt dersom aktivitetsnivået av ulike årsaker må tas noe ned i en periode og fokus blir på å holde hjulene i gang.

Det er ikke lenger noen tendens til at oppslutningen i prostiene i driftsfasen er større enn tall for samtlige prostier i Borg, slik det har vært de to siste årene. Tvert i mot viser tallene nå at nedgangen i oppslutning på de relativt nye tiltakene Tårnagenthelg og LysVåken er større i prostier i driftsfasen enn i de øvrige prostiene.

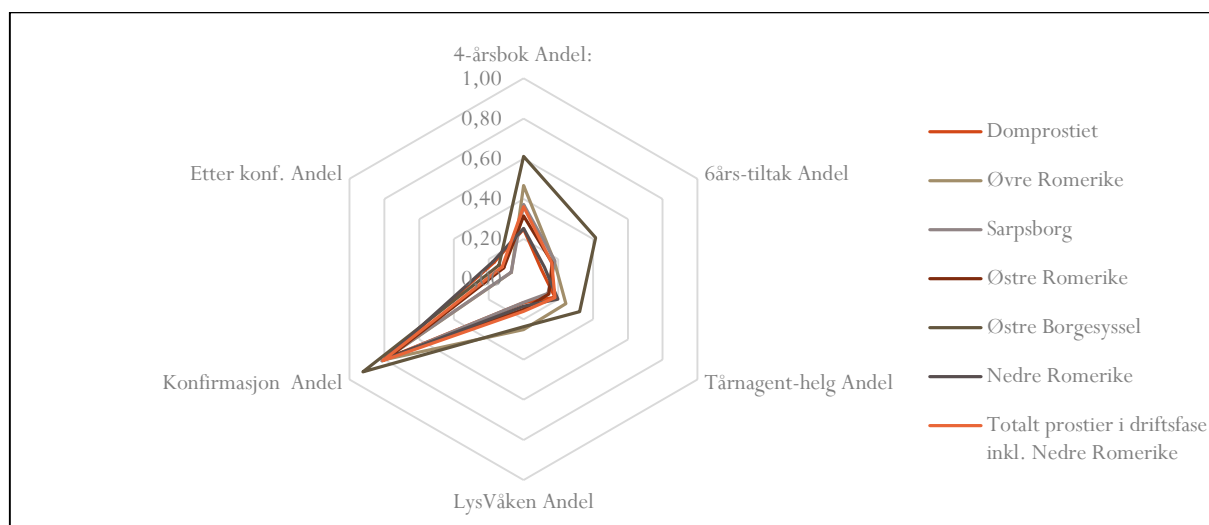
Det er de «nye» tiltakene som Gårsbok, TårnagentHelg og LysVåken som går mest tilbake i oppslutning. 4-årsbok og Konfirmasjon holder seg ganske godt. Det ser ut til at ansvaret for gjennomføring av disse relativt «nye» tiltakene er mindre tydelig avklart og fordelt, og at det er lavere terskel for å avlyse disse når en er presset på ressurser. Vakansestyling for prestene nevnes i flere av rapportene som mulig årsak til avlysning eller lav oppslutning.

At Nedre Romerike prosti har hatt sitt første år i reformens driftsfase vises også på oppslutningen. Som et drabantby-prosti nær Oslo med store årskull og store samarbeidsenheter, er det ikke overraskende at prostiet

ligger noe under snittet for alle prostier i driftsfasen på fire av de målte tiltakene: 4-årsbok, 6års-tiltak, Lys Våken og Konfirmasjon. Men Nedre Romerike ligger tydelig over snittet på Breddetiltak året etter konfirmasjon, selv om det har vært en nedgang fra 2015 til 2016.

Høyest prosentvis oppslutning oppnås på tiltakene 4-årsbok (61%) og konfirmasjon (92%) i Østre Borgesyssel prosti. Øvre Romerike skiller seg også positivt ut med 4-årsbok (47%) og LysVåken (25%) som ligger på linje med og litt over landsgjennomsnittet. De største endringene i forhold til 2015 ser en i Domprostiet med markant nedgang på LysVåken (-49%) og Tårnagenthelg (-25%). Tårnagenthelg går også tydelig tilbake i Sarpsborg (-22%) og Østre Romerike (-46%).

Oppslutningen om de nasjonale breddetiltakene som måles er ganske lik i de forskjellige prostiene. Dette vises ved at fasongen på figurene i diagrammet nedenfor er ganske ensartet. Østre Borgesyssel sin høyere oppslutning går "utenpå" og skiller seg noe ut i forhold til 6års-tiltak.

Figuren viser prostivis oppslutning på de nasjonale breddetiltakene i 2016 i prostiene som er i drift.

Tidligere har menighetene pekt på mangel på kapasitet og kompetanse for å markedsføre tiltakene godt nok til å hevde seg i konkurransen med andre tilbud til barn og unge. De som lykkes med god oppslutning forteller om god markedsføring. En analyse av redaksjonelle oppslag om trosopplæringstiltak i lokalaviser i Borg i 2016 viser et betydelig potensiale for å bruke media mer aktivt. Det var ingen økning i antall redaksjonelle oppslag om trosopplæring, oppslagene viste få invitasjoner, de fleste var referater fra tiltak som hadde funnet sted. Alle oppslagene var positive, bortsett fra ett om en familie som ikke ville ha invitasjon siden barnet ikke var døpt. En gjennomgang av bruken av sosiale medier rundt trosopplæring viser også et potensiale for å skape samtaler og engasjement rundt tiltakene.

Flere menigheter peker også på forholdet mellom kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid og breddetiltakene. Det er krevende å rekruttere deltakere inn i breddetiltakene der det ikke er et kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid. I Nes forteller de for eksempel at restart av barnekor øker rekrutteringen inn i breddetiltakene.

Konfirmasjon: Det er noe høyere oppslutning om konfirmasjon i menigheter i trosopplæringens driftsfasen (81%) enn i bispedømmet som helhet (80%). Absolutte tall over antall konfirmerte i alle prostier har hatt en tydelig nedgang (-7,6%) fra 2015 til 2016 ifølge SSB. Dette gir likevel ikke et like stort utslag i forhold til antall døde 15-åringer, der oppslutningen kun har sunket med 1%. Dette kan ha sammenheng med noe færre 15-åringer i årskullene, meldes det om fra flere av prostene. Målgruppetall på døde 15-åringer fra Planverktøyet taler mot dette for bispedømmet som helhet, det er temmelig jevne tall. Det er likevel et avvik på antall deltakere i trosopplæringstiltaket Konfirmasjon (planverktøyet) og Konfirmerte (SSB) på 157 personer eller 3,3 %. Dette

skyldes mest sannsynlig feilføringer, og kan forklare noe av den absolutte nedgangen. Generelt er vurderingen at det gjøres et godt konfirmantarbeid, og at det også her er et potensiale knyttet til bedre og mer effektiv markedsføring.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse på resultatmål 2 b, c og d

- Bispedømmets ledelse av reformen har i 2016 hatt fokus på arbeidet med veiledning og plangodkjenning i de siste tre prostiene. Disse utgjør drøyt 30% av de 108.605 døpte barn og unge som var målgruppe for reformen i Borg i 2016.
- I denne siste runden med planprosesser er det gjort flere nye grep for å møte de utfordringene vi ser så langt. Mange mennesker er involvert: Både ansatte, råd og frivillige. Vi har tro på at et solid fundament med godt forankrede og avklarte lokale planer vil være et viktig redskap for menighetenes arbeid med trosopplæringsreformen framover.
- Sterkt fokus på kommunikasjon og markedsføring av trosopplæringstiltak i kurs og veiledning gjennom året. En stor andel av ekstramidler ble delt ut til kommunikasjonstiltak. Fokus på at reformen skal nå bredden av de døpte.
- Etablering av fagkoordinatorer innen trosopplæring i 8 av 9 prostier. Disse arrangerer forumsamlinger og er pådrivere for faglig utviklingsarbeid og styrket samhandling.
- Fokus på ansvarsavklaringer og realisme ved plangodkjenning styrker på sikt menighetenes gjennomføringsevne, særlig ved revisjon og ny godkjenning av planer.
- Ved første gangs godkjenning av planer tett samarbeid med prost og kirkeverger.
- De årlige utviklingssamtalene/årsrapportsamtalene har i 2016 særlig fokusert på suksessfaktorer og har i de fleste prostier vært gjennomført ute i prostiet med flere deltakere fra hver enhet. Dette for å styrke forankring og videreutvikling av lokal plan.
- Stimulert til tverrfaglig arbeid med tema kommunikasjon og frivillighet i trosopplæringsforum i prostiene.
- Utlysning og tildeling av ekstra midler til særlig prioriterte områder innen trosopplæringen som frivillighetsarbeid og kommunikasjonsarbeid. Mange lokale prosjekter igangsatt som vil deles med andre menigheter utover i 2017.

Planer for 2017: Det er planlagt en grundigere tilstandsvurdering av trosopplæring i Borg for å komme fram til en grundigere analyse og tiltak for å øke oppslutningen. Resultatmålene videreføres fram til tilstandsvurderingen er klar.

BARNAS BLOMSTERHAGE

Når våren har kommet og vi nærmer oss nasjonaldagen vår, blir alle barnehagebarn i Enebakk kommune invitert til plantedag utenfor Enebakk kirke, Mari kirke og ved Flateby menighetshus. I fjor kom det 200 barnehagebarn til barnas blomsterhage – i år kom det 230 barn. Kirkegårdsarbeidere, kirkeverge og undervisningsansatte samarbeider om prosjektet som er blitt et tilbud som vi alle gleder oss til. Det er viktig at barna blir kjent med nærmiljøet sitt og slik styrke tilknytningen til lokalsamfunnet de vokser opp i (rammeplan for bhg §3.6 Nærmiljø og samfunn).

Vi ønsker at Barnas blomsterhage skal bidra til nye oppdagelser og at hagen rundt kirken skal oppleves som et kjent og trygt område, men også som en stille og vakker park. I tillegg til at barna planter og vanner, forteller vi litt om hagen rundt kirken og hva kirken brukes til. Vi kjøper inn blomster og frø som hvert barn får plante og så selv. Etterpå kan barnehagebarna spise lunsjen sin ute ved blomsterhagen, dersom de ønsker det.

Etter fjorårets planting har vi sett barnehageavdelinger komme til kirkene for å spise lunsj. Det er flott å se. Her er det mye å undre seg over og vi som ansatte får mulighet til å få en hyggelig prat med både barnehagepersonell og barna.

3.2.4 Hovedmål 3. Den norske kirke er synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjerer seg i menneskers liv.

Status resultatmål 3.a.1. Antall menigheter som har formelt diakonalt tiltak med kommunen, som kommunen betaler for/gir tilskudd til.

I underkant av en fjerdedel av menighetene oppgir at de har avtale med kommunen som utløser økonomiske midler. Dette er stort sett tilskudd til diakonstillinger, derav en ungdomsdiakonstilling og en ungdomsprest stilling. Utover dette er bispedømmet kjent med to prosjekter som genererer økonomisk tilskudd fra kommunen. Bispedømmet ser et stort potensiale i å utvikle samarbeidsprosjekter med kommunene i tiden som kommer. Her vil fellestrådene spille en sentral rolle.

Status resultatmål 3.a.2. Øke antall menigheter med godkjent Diakoniplan

Tallene fra 2016 viser en liten økning i antall diakoniplaner (fra 77 i 2015 til 79 i 2016). I et av prostiene viser tallene en økning fra 2 til 7. En samtale med det aktuelle prosti viser at det reelle antall diakoniplaner i prostiet er 4. Dette handler om forskjellige rapporteringsmåter. Når samarbeidende menigheter har en felles diakoniplan, rapporteres det av noen som 1 plan, mens andre rapporterer antall menigheter som har samme plan. Konklusjonen er at antall diakoniplaner i Borg bispedømme holder seg konstant.

Status resultatmål 3.a.3. Antall kommuner som samarbeider med de lokale menigheter for å sikre at de som mottar helse- og omsorgstjenester får ivaretatt retten til tros- og livssynsutøvelse øker.

60% av menighetene oppgir at de samarbeider formelt med kommunen for å sikre at de som mottar helse- og omsorgstjenester får ivaretatt retten til tros- og livssynsutøvelse. Dette er en økning. Formelt samarbeid betyr at menigheten har innledet en dialog i forhold til kommunen for å sikre denne retten. Dette innebærer kursing av ansatte, utvikling av informasjonsmateriell, prosedyrer og kartleggingsverktøy. I tillegg til det formelle samarbeidet kommer alle de menigheter hvor prest, diakon og frivillige har besøkstjeneste og andakter på institusjonene.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse:

- Bispedømmet har i 2016 ikke hatt personalressurs avsatt til å bistå menigheter som ikke har diakoniplan til å starte prosessen med å utarbeide diakoniplan.
- I 2016 hadde Borg bispedømme ansatt en spesialprest som ivaretar arbeidet i forhold mennesker med utviklingshemning og deler av diakonifeltet.
- I 2016 holdt spesialpresten to kurs om tema, i Fredrikstad og Frogn kommuner. Målgruppen var helse og omsorgsledere i kommunene.
- Spesialpresten har samarbeidet med Fredrikstad kommune i deres arbeid med å utarbeide prosedyrer for ivaretagelse av retten til tros og livssynsutøvelse for dem som mottar helse- og omsorgstjeneste.

Samhandling i Drøbak/Frogn

Etter biskopens visitas i Drøbak/Frogn høsten 2015, er det inngått et samarbeid med mellom helse og omsorgstjenesten i kommunen og Borg bispedømme. Målsettingen er å sikre at alle som mottar helse- og omsorgstjenester i kommune, også får mulighet til å praktisere sin tro eller sitt livssyn. Våren 2016 ble det holdt kurs for alle avdelingsledere i helse- og omsorgstjenesten i kommunen. I etterkant av kurset ble det bestemt at det skulle lages pilotprosjekter inne for rusomsorgen og innen tjenesten for mennesker med utviklingshemning. Med disse pilotprosjektene blir Frogn kommune et god eksempel på hvordan samhandlingen kan settes i system.

Ordfører Odd Haktor Slåke i Frogn kommune har vist stor interesse for samhandling kirke-kommune.

- Biskop og bispedømmeråd har påvirket kommunenes arbeid med å bosette flyktninger
- Omfattende kursvirksomhet overfor ansatte og politikere i kommuner om rett til å utøve tro- og livssyn.

Planer 2017: Resultatmålene i 3.a videreføres.

Status resultatmål 3.b Kirken er mer synlig i samfunnet

Nettsider: Det er 43 menigheter i 16 fellesråd som har bestilt det nye kirkenettet. Det er en økning på 47 %. På nettsiden til Borg bispedømmeråd var det 11 093 unike brukere og 16 286 økter i 2016. Den mest sette artikkelen i 2016 var *24.2 Biskopen med 4 ordinasjoner på få dager* med 332 økter. Antall økter hver dag er lavt mellom 40-60. Vi ser at de fleste brukerne er ansatte og interne, det er naturlig gitt sakenes innhold. Med nytt intranett på plass vil vi vurdere hvordan profilen og innholdet på de ulike kanalene må justeres.

Sosiale medier: Målsettingen med Den norske kirkes side på Facebook er å spre gode eksempler og nytt fra kirken i Borg. I 2016 var det gjennomsnittlig 365 som så hvert innlegg, det er en liten økning fra 2015. I 2016 ble vi bedre å engasjere, over 5400 likte innlegg (555 i 2015), vi kan bli bedre på kommunisere slik at vi øker kommentarer og delinger på siden. Menighetenes engasjement i sosiale medier har økt. I menighetsrapporteringen for 2016 oppgir 88,5 % at de har åpne sider eller grupper for menighetens virksomhet. Dette er en solid økning. 3.8 % oppgir at de bruker twitter og 9 prosent bruker instagram.

Oppslag i media: I 2016 hadde Kirken i Borg 7234 oppslag i lokale og nasjonale medier (inkludert notiser etc). Det er en nedgang på 8 % fra 2015. Tar vi bort oppslag om kirkevalget ser vi at 2016 har en liten generell økning i oppslag. Oppslagene i avisene har topper i april og desember- altså høytidene. Når det gjelder oppslag om dåp var det kun 20 av 112 saker som var positive eller relevante for dåpssaken- samme antall som i 2015. Drop in dåp var oppslag i Sarpsborg, NRK og Fredrikstad. Treffene viser at verktøyet vårt ikke er helt pålitelig.

Generelt ser vi at arbeidet med å synliggjøre kirken er i bevegelse, det snakkes mer om det, kompetanse etterspørres i større grad, men kapasiteten og kompetansen i menighetene er utfordrende. Når det gjelder publikum ser vi i medlemsundersøkelsen av det er et potensiale for å synliggjøre mer det medlemmene er opptatt av, men som de ikke kjenner til; Sosialt arbeid, arbeid med flyktninger, fredsarbeid og vedlikehold av kirkebygningene.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse

Arbeidet med å gjøre kirken mer synlig i samfunnet foregår på tre nivåer; 1. Kommunikasjon om bispedømmerådets aktivitet gjennom egne kanaler. 2. Deltagelse i sentralt kommunikasjonsarbeid og 3. Gjennom kurs og veiledning faglig og tverrfaglig fra sekretariatet.

- Bidratt til bevissthet om betydning av- og hvordan skape positiv vinkling i mediene
- Går foran som eksempel for bruk av Facebook som kanal
- Bidratt med 7 kronikker fra biskopen som har godt gjennomslag i alle lokalmedier
- Støtter og oppmuntrer fellesråd og kirkeverger i beslutning om intranett og kirkenettsider. Hatt 7 kurs og samlinger for menigheter som skal begynne å publisere på Kirkenett.
- Gjennomført kommunikasjonsløftet som besto av fire kommunikasjonsverksteder hvor målet var å gi inspirasjon og påfyll og samtidig gi konkrete verktøy for å gjøre kommunikasjonsarbeidet bedre. Et av verkstedene handlet om facebook- direkte resultat av verkstedet var at det ble etablert 15 nye sider og grupper i menighetene, og innholdet og bruken ble vesentlig bedre tilpasset fbs egenart for øvrige deltagere.

Planer for 2017: Resultatmålet videreføres, men indikatorene justeres etter gjennomgang av kommunikasjonsplan i bispedømmerådet i 2017.

Resultatmål 3.c Flere menigheter blir grønne menighet

Tre nye menigheter ble grønne i 2016. Totalt er det nå 56 av 113 menigheter som er grønne. Det er flest nasjonalt.

Analyse

Arbeidet med grønne menigheter fikk en opptur med utviklingen av nytt materiell. Ressursgruppa har jobbet målbevisst med å øke antall menigheter og møter særlig to holdninger mot å bli grønne i menighetene: Man har ingen som kan ta ansvar/har ikke kapasitet, eller man opplever ikke at konseptet gir mening eller «monner» i arbeidet for et bedre klima og miljø. Vi opplever at mange menigheter er på vei til å bli grønne, men at arbeidet tar tid å forankre, noe vi aktivt støtter oppunder. Det har vært et savn at det grønne arbeidet ikke rapporteres eller følges opp på regelmessig basis. I menighetsrapporteringen for 2016 ble menighetene spurt om sitt grønne arbeid. Resultatene viste at de grønne menighetene jobber bra med miljøtiltak og at det fleste tiltak innen diakoni, undervisning og misjon, og færrest tiltak innen informasjon og samarbeid. I 2017 videreføres målet, og grønt arbeid er inkludert i alle samlinger og konferanser som arrangeres.

BDRs bidrag

- Ressursgruppa for forbruk og rettferd i Borg er aktiv med tre-fire møter i året.
- Det ble arrangert to inspirasjonssamlinger for grønne menigheter.
- Borg bidro inn i det sentrale arbeidet med utvikling av miljøledelse i Dnk.
- Borg BDR bidrar til å formidle grønne historier via Facebook, Borg bulletin og nettsiden.

Planer 2017: Resultatmålene 3.c videreføres.

FELLESRÅD SOM LYSER GRØNT

Nannestad kirkelige fellesråd er sertifisert miljøfyrtårn. Ved siden av at miljøtiltakene sparer miljøet, forteller kirkeverge Øyvind Sandholt at de også sparer penger.

Etter at vi ble sertifisert etter miljøstandarden Miljøfyrtårn i 2014, satte vi oss noen mål ved punktet energi – og dette har vi gjennomført:

Etterisolering. I 2014 etterisolerte vi et loft på en våre kirker med 30 cm løs Glava. Resulterte i spart strømforbruk på 20 000 kwh i 2014. Kostnad kr 25.000.

Strømstyring. I 2015 installerte strømstyringssystem fra Defa, enkel løsning som styres fra PC eller mobiltelefon. Reduserte strømforbruket med ca. 20%, samt spart reisetid for kirketjener.

LED belysning. I 2016 har vi skiftet ut lyspærene til LED inne i 2 kirker, samt utvendige lyskastere til LED – redusert strømforbruk fra 400 til 40 watt pr lampe.

Resultatmål 3.d Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk

Kirkerommet blir aktivt brukt, både i regi av menighetene selv, men også av aktører utenfor kirken. Antall konserter og kulturarrangementer har gått noe ned (10,7 %) i forhold til 2015. I 2015 ble det gjennomført 1280 arrangementer, i 2016 ble det arrangert 1161. Kirkene er viktige kulturarenaer lokalt. Kirkerommet blir brukt til ulike kulturuttrykk. F.eks. har det i Sarpsborg kirke vært en storstilt utstilling av Håkon Gullvåg i anledning 1000 års jubileet. Dette kom til som et samarbeid mellom kirken, Soli Brug og Hafslund hovedgård. Sarpsborg kirke huset også en Pilegrimsutstilling med trekunst plassert i kirkerommet tonesatt av musikk og lyrikk.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse

- arrangert Egil Hovland-festival
- arrangert fagdag for kantorer med foredrag av biskopen om Luthers betydning for kirkemusikken.
- generell veiledning og bistand på søknadsskriving, kirkemusikk, liturgisk musikk.

Planer 2017: Resultatmålet 3.d videreføres

Resultatmål 3.e: Utvikle arenaer for religionsdialog mellom Dnk og moskeer/andre religioner

Foreningen «Dialogforum Østfold» ble etablert 1.september 2015 som et samarbeid mellom Borg bispedømme, Sarpsborg kirkelige fellesråd, Metodistkirken, Kirkens Bymisjon, Det islamske fellesskap Bosnia og Hercegovina, Kurdisk islamsk trossamfunn, Det albanske kultur- og trossamfunn, og Muslim Culture Center.

I 2016 har Dialogforum Østfold fått mange nye medlemmer, blant annet menighetsråd i domprostiet og fellesrådet i Fredrikstad. I 2017 skal Dialogforum videreutvikles som et ressurs- og kompetansesenter for religionsdialog, diapraxis og samhandling mellom kristne og muslimer i Østfold og arbeidet med å øke medlemsmassen er godt i gang.

I Østre Borgesyssel er det etablert en fast arena («Trygg i Askim») for religionsdialog og samhandling mellom kirken og den muslimske befolkningen i Askim. I 2016 er dette arbeidet forsterket og fremstår som svært vellykket. Det er gode uformelle arenaer for dialog og samhandling også i Rakkestad.

Borg bispedømme har også samarbeid med buddhistiske miljøer, blant annet Watthau-tempelet på Frogner i Østre Romerike.

Planer 2017: Resultatmålet 3e videreføres.

1000- ÅRS JUBILEUM I SARPSBORG

Sarpsborgmenighetene gjorde en flott jobb med å synliggjøre kirken i markeringen av Sarpsborgs 1000-årsjubileum.

Gjennom hele 2016 foregikk det månedlige arrangementer i de ulike kirkene i Sarpsborg, for å vise kirkens utvikling i byens 1.000-årige historie. 12 foredrag, 12 konserter, 12 kirker.

– Med disse arrangementene, som foregikk i alle Sarpsborgs kirker, kom jubileet ut til hele kommunen, sa prost i Sarpsborg prosti, Kari Mangrud Alvsvåg.

Kirken, sammen med Borgarsyssel Museum og Olavsdagene, spilte en aktiv rolle under olsokfeiringen med stor jubileumsgudstjeneste der bla. Kong Harald deltok. Pilegrimsarbeidet ble sentralt med vandringer og nordisk pielgrimskonferanse. Det var også debatt og fokus på verdensfred m.bla biskop Munib president i LVF.

Kirken rommet også kunst i bokstavelig forstand da Håkon Gullvågtok i bruk Sarpsborg kirke og Hafslund kirke til å vise sin kunst. Utstillingskatalogen ble et dokument som virkelig viste samspillet mellom kirkerommet og kunsten.

Resultatmål 3.f Øke antall deltakere på ungdomsarenaer

Både antall ungdomsgudstjenester og gjennomsnittlig antall deltakere på ungdomsgudstjenester har økt. Antall deltakere på lederkurs har hatt en liten nedgang (0,1 %, SSB) fra 2015 til 2016.

Analyse

Antall deltakere på ungdomsgudstjenester har økt med 1,1% fra 2015 til 2016. Antall deltakere i ledertrening i alderstrinnet 13-17 år har en nedgang på 0,1% fra 2015 til 2016. Dette er likevel høyere enn antallet som ble rapportert i 2014. Antall deltakere på Ungdomstinget 2016 i Borg er redusert med 47 % fra 2015 til 2016. Antall deltakere på ungdomsklubber er ikke etterspurt fra SSB i år, det er derfor ikke mulig å sammenligne med tidligere år. Menighetsrapportering for Borg 2016 viser at 17 % av menighetene som har svart har egen ungdomsråd eller utvalg. Dette viser at ungdommer ikke bare er deltakere, men også engasjert i eget arbeid. Vi ser likevel at deltakere på Ungdomstinget er gått drastisk ned. Noe av grunnen til dette kan være begrensede ressurser på bispedømmenivå til å arbeide med dette. Det er derfor, ved starten av 2017 satt inn en større ressursandel på dette på bispedømmenivå.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse

Det har vært tydelig veiledning fra bispedømmerådets side på at leir er viktig i konfirmanntida. Dette er også videreført i 2016. I tillegg har konfirmanntid som læringsarena hatt fokus på fagdag.

Planer 2017: Resultatmålet 3.f videreføres.

Resultatmål 3.g Flertall av menighetene i Borg har tiltak for asylsøkere eller bosatte flyktninger.

Resultat: Det er rapportert om 38 tilbud til asylsøkere eller bosatte flyktninger. Dette er en reduksjon fra 2015.

Analyse: Inntrykket er at menighetene i Borg har bidratt aktivt de fleste steder i forbindelse med flyktningenes krise. Menighetene har også evnet å samarbeide med kommunene og andre organisasjoner og flere steder er det menighetene som har koordinert det frivillige arbeidet lokalt. Vi mener tallene i Kostra rapporteringen ikke speiler virkeligheten slik vi hører arbeidet foregår i menighetene og antar dette skyldes feilrapportering. Det kan være at nedleggelse av asylmottak har påvirket antall tiltak, dette er tilfellet i Fredrikstad.

Borg bidrag til måloppnåelse:

- Biskopen har gått aktivt ut og oppfordret menighetene til innsats.
- Borg Biskop deltar i Fylkesmannens styringsgruppe for Prosjekt bosetting og Borg BDR deltar i fylkesberedskapsrådet og bidro i til å koble politi og menigheter.
- Borg har bidratt inn i sentralt arbeid med å samle gode eksempler og utvikle kurs for flyktningehjelpere.
- Borg BDR formidler aktivt gode erfaringer og eksempler fra menighetenes arbeid.

Planer 2017: Resultatmål 3.g videreføres.

3.2.5 Hovedmål 4 Flere får lyst til å jobbe i kirka

Resultatmål 4.a Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes.

Resultat: Det er foretatt åtte ordinasjoner til prest, to diakonvigslinger og en kateketvigsling. Dette er en økning på antall presteordinasjoner og diakonvigslinger.

Analyse: BDR er svært fornøyd med det høye antallet presteordinasjoner.

Borg BDRs bidrag til måloppnåelse:

- Borg har hatt 2 kandidater som har gjennomført stiftspraksis i 2016. Den ene av disse er søker til stilling i Borg.
- I 2016 var 1 student i sommervikartjeneste
- Vi har etablert en ordning hvor studenter tilbys samtale med personalsjef og personlrådgiver med tanke på å legge til rette for praksismuligheter og oppfølging under studietiden
- Borg BDR arbeider planmessig med god tilrettelegging av Stiftspraksis. Kandidatene som er i praksis i Borg, får svært tidlig melding både om praksissted, nærmeste overordnede og veileder. Dette får vi svært gode tilbakemeldinger på, og vi får også melding om at kandidater bevisst velger å søke Borg pga. god personaloppfølging.

Prestetjenesten i Borg 2016

Det generelle inntrykk er at personalsituasjonen i Borg er svært stabil. På de aller fleste felter er det derfor bare små endringer i forhold til det som ble rapportert inn for 2015.

I Borg bispedømmeråd er det opprettet 141,8 årsverk prestejeneste. I årsverksrammen er inkludert biskop, integreringsprest og en statlig kateket etter gammel ordning. Den 31.12.16 var 8,3 av de 141,8 årsverkene vakante eller betjent av vikar i hel eller deltidsstilling. Det var 137 fast ansatte personer i prestejenesten ved nyttår, hvorav 7 personer på dette tidspunkt hadde deltidsstilling. Pga. den vanskelige økonomiske situasjonen, var det i 2016 nødvendig å foreta innsparinger tilsvarende kr. 3,5 millioner. Stillinger har derfor i større grad enn tidligere blitt holdt vakante.

BOLIGSITUASJONEN FOR PRESTER I BORG

September 2015 ble prestenes boplikt opphevet. Dette markerte slutten på en lang tradisjon hvor det hørte med til prestejenestens egenart at presten måtte bo i soknet. De prester som på dette tidspunkt bodde i tjenestebolig, fikk rett til å bo der fortsatt, men boplikten ble opphevet. Samtidig ble det bestemt at noen prestegårder også for fremtiden skulle beholdes, primært ut fra boligens kulturhistoriske verdi.

Utviklingen fra 2014 har vist at dette har ført til en markant utflytting fra presteboligene. 1.januar bodde 73 prester i Borg i tjenestebolig. Det samme tall for 1.januar 2015 var 72. Deretter synker tallet til 51 pr.1.januar 2016 og videre til 35 pr.1.januar 2017. I løpet av 3 år har altså andelen av prester i Borg som bor i tjenestebolig blitt mer enn halvert.

For Kirken vil en viktig utfordring de kommende år være å gjennomtenke hvordan vi kan ha en nærværende prestejeneste i menighetene under endrede rammevilkår.

Bildet viser Skjeberg prestegård som nå er fraflyttet.

	2013	2014	2015	2016
Antall årsverk prestedtjeneste	136	136,4	137,4	133,5

Bemanningen i bispedømmeadministrasjonen har vært uendret fra 2015 til 2016. Det er 13 personer i fast tilsatt stilling. Disse dekker 11,6 årsverk. Borg BDR er en av de to bispedømmeråd som benytter lavest andel av tildelingen til administrasjonen.

Rekruttering 2016		antall	% kvinner
Antall utlyste prestedstillinger		10	
Antall søknader		61	33%
Antall tilsetninger		9	11%
Tilsetninger etter tidligere tilsetningsforhold			
Annen statlig prestedstilling		3	0
Annen kirkelig stilling		0	0
Utdanning		4	25%
Antall vigslinger		11	55%
Veien til prestedtjeneste		32	50 %
Stiftspraksis		2	50 %

Tabell rekruttering 2016- Borg bispedømmeråd

I 2016 ble 10 prestedstillinger lyst ut. Det innebærer at det var skifte i 7,2% av stillingene. Dette blir vurdert som helt normalt.

For en av stillingene var det nødvendig med 2.gangs utlysning. I det tilfellet hvor vi måtte lyse ut en stilling på nytt, var det i utgangspunkt kvalifiserte søkere til stillingen. Vi erfarte imidlertid at aktuelle søkere på dette tidspunkt hadde mange ulike søknader inne, og dette førte til at vi måtte gå til 2.gangs utlysning av den aktuelle stilling. Ved 2.gangs utlysning var det 8 søkere til denne stillingen.

Av de 9 som ble tilsatt i Borg i 2016, var det 8 menn og 1 kvinne. Isolert sett er dette tall vi ikke er fornøyd med. Mye av dette kan forklares med at til 4 av de 9 stillingene hadde vi bare mannlige søkere, og til den 5. var det 1 kvinnelig og 9 mannlige søkere. Når det gjelder den prosentvise andel av kvinner i prestedtjeneste, kan vi imidlertid vise til en økning også for 2016 (fra 34% til 36%)

Når det gjelder «Veien til prestedtjeneste» (VTP), var 32 personer i 2016 knyttet til Borg. Av disse var 50 % kvinner. Under O1 samlingen for 2016, deltok 8 deltakere med tilknytning til Borg (62,5% kvinner), mens det var 4 deltakere på O2 samlingen (50% kvinner). Tallene fra VTP viser at vi kan forvente en relativt jevn fordeling mellom kjønnene når det gjelder fremtid søkning til prestedtjenesten.

Aldersfordelingen i presteskaper	Under 40 år		40-49 år		50-59 år		Over 60 år		Totalt
	Antall	Pst.	antall	Pst.	antall	Pst.	antall	Pst.	antall
Borg	9	7 %	41	30 %	40	29 %	47	34 %	137
Totalt	202	16 %	317	25 %	350	27 %	404	32%	1273

Tabell aldersfordeling i presteskaper DNK

Etatsstatistikken viser at Borg bispedømme er det bispedømmet med lavest andel prester under 40 år (7% i Borg mot 16% på nasjonalt nivå. Det er derfor en målsetting i bispedømmet å øke antall yngre prester både for å sikre fremtidig rekruttering og en god alderssammensetning i presteskaper. Bispedømmerådet har særlig prioritert tre tiltak for å øke andel av yngre prester.

1. God oppfølging av studenter/kandidater på VTP og Stiftspraksis.
2. Ved utlysning av nye prestestillinger i Borg angis at deltakelse i ABV er en arbeidsoppgave for prestene.
3. Ved ledighet gjøres enkelte soknepreststillinger om til kapellanstillinger. Dette muliggjør rekruttering av yngre medarbeidere.

Fratreden fra prestestillinger 2016		antall	% kvinner
Antall fratredelser		8	0
Årsak til fratreden			
Overgang til annen prestestilling		1	0
Overgang til stilling utenfor kirken		1	0
Fratreden til AFP		3	0
Fratreden ved oppnådd alderspensjon		2	0
Annet/ukjent		1	0

Tabell fratreden fra prestestillinger 2016

Av de som i 2016 fratrådte prestestillinger i Borg, gjorde 3 dette med avtalefestet pensjon (AFP), mens 2 gjorde det ved oppnådd pensjonsalder 67 år eller eldre.

Borg bispedømme har en betydelig andel prester i alderen fra 60 år og oppover (47 prester -34%). Dette er tall som ligger litt over det som er gjennomsnitt for Dnk samlet sett hvor 32% av presteskapet er i denne aldersgruppen. (Se tabell aldersfordeling) Å motivere godt voksne prester til å stå videre i tjenesten, vil derfor være en helt nødvendig oppgave for hele Dnk.

Bispedømmerådet har prioritert følgende tiltak:

4. Milepælsamtaler med alle prester som fyller 55 år hvor et sentralt poeng nettopp er hvordan tjenesten kan tilrettelegges for at prestene kan bli værende i tjeneste til oppnådd pensjonsalder
5. God og tett oppfølging fra prostene gjennom medarbeidersamtaler
6. Tilbud om arbeidsveiledning (ABV) og åndelig veiledning.

Pensjonister og enkelttjenester 2016		Timer	Årsverk
Borg		3503	2,0
Totalt		67659	38,7

Tabell pensjonister og enkelttjenester 2016

Ekstratjenester 2016	Gudstjenester			Gravferd			Vigsel			Alle
Gudstjenester, gravferd, vigsel	Ekstern	Ansatt	Totalt	Ekstern	Ansatt	Totalt	Ekstern	Ansatt	Totalt	Sum
Borg	71	15	86	88	27	115	6	59	65	266
Totalt	632	145	777	493	201	694	71	253,1	324,1	1795,1

Tabell ekstratjenester 2016

Med tanke på å sikre en god prestetjeneste er bispedømmet også avhengig av at pensjonerte prester går inn både i vikariater og enkelttjenester. Den tjeneste disse utførte i 2016 tilsvarer et volum på 2,0 årsverk. En hovedforklaring til at det er en nedgang i bruk av ekstratjenester fra pensjonister, er den økonomiske situasjonen både i bispedømmet – og hele Dnk – som gjør at 2016 har vært et år hvor det har vært nødvendig med innsparing og stram økonomisk styring.

I Dnk er gjennomsnittlig bruk av årsverk fra pensjonister til enkelttjenester om lag 3,5 årsverk. Det er helt naturlig at Borg, som ikke har ubesatte stillinger, har en lavere bruk av pensjonister enn mange øvrige bispedømmer. Inntil nå har bispedømmet hatt god tilgang på pensjonerte prester.

BDRs bidrag til resultatoppnåelse:

- Det er gjennomført milepælssamtale med alle prester ved fylte 55 år
- Bispedømmet legger særlige ressurser inn i oppfølging av VTP og Stiftspraksis
- Biskopen har utvidet til 3 årlige medarbeider/utviklingssamtaler med prostene. Ny samtale med særlig vekt på personalarbeid er lagt inn.
- Biskopen har to faste årlige møtepunkt med prestene prostivis
- BDR fortsetter sin prioritering av ABV. Biskopen har årlig fagdag ned veilederne
- ABV er satt opp som arbeidsoppgave ved utlysning av prestestilling
- Det gis tilbud om Åndelig veiledning og biskop følger opp veilederne med årlig samling
- Det er arbeidet særlig med å spise utlysningstekstene
- Ordningen med rapportering på prestenes 1-1 samtaler og hjemmebesøk er videreført

Prestene skal utøve sjelesorg og veiledning og gå med dødsbud

Besøktjenesten	2014	2015	2016
Hjemmebesøk	3210	4021	6467
1-1 samtaler	3802	5849	6305

Tabell sjelesorg og hjemmebesøk Borg 2016

I 2014 startet vi i Borg bispedømme med å registrere prestenes hjemmebesøk og 1-1 samtaler. Dette ble gjort både for å synliggjøre denne viktige del av prestenes tjeneste og derigjennom gi motivasjon til dette arbeidet. I 2014 ble det registrert 3210 hjemmebesøk og 3802 1-1 samtaler. For 2015 var tallene høyere, særlig for 1-1 samtaler (4021 hjemmebesøk og 5849 1-1 samtaler)

De tall som oppgis for 2016 viser en ytterligere stigning. Også for 2016 må vi imidlertid registrere at innrapporteringen av disse tall har vært varierende. For å få best mulig anslag over hva som er det reelle tall på samtaler, har vi valgt å gjøre det på den måten at vi har regnet ut et gjennomsnitt for de prostier som har levert tall inn og dermed fått et gjennomsnitt på samtale pr. prest. De endelige tall har vi kommet fram til ved å gange det registrerte gjennomsnitt pr. prest med antall menighetsprester i bispedømmet. Merk at tallene som er registrert i Kostra i 2016 ikke stemmer med tallene vi har fått inn direkte fra prostene.

På tross av denne usikkerheten knyttet til rapporteringen, forteller disse tallene at sjelesorg, veiledning og dødsbudskap fortsatt er en viktig del av prestenes tjeneste. I tillegg har diakonene samtaler som ikke er registrert i samme system.

Resultatmål 4.b 2 % av medlemmene engasjerer seg i frivillig tjeneste i kirka. (1.6 % 2013)

Rapporten viser at det er en liten reduksjon frivillige i Borg. Men siden medlemstallet er redusert øker andelen frivillige av medlemmer totalt til 1.83%. Målet er ikke oppnådd, men vi er tilfreds med den positive utviklingen. Rapporteringen på trosopplæringsreformen viser for andre året på rad en nedgang i antall frivillighetsoppdrag. Kombinert med en liten nedgang i deltakere, fører dette til at frivillig pr. deltaker holdes stabilt. Borg ligger også helt på landsgjennomsnittet med om lag en frivillig pr. seks deltakere i snitt.

Oversikt nøkkeltall frivillige i trosopplæringen

År	Deltakere	Frivillighets-oppdrag	Frivillige pr. deltaker
Borg 2016	29.658	5.386	0,18
Borg 2015	30.287	5.473	0,18
Borg 2014	29.121	5.994	0,21
Borg 2013	27.910	4.625	0,17
Borg 2012	29.934	4.052	0,14
Landet totalt 2016	257.579	45.428	0,18

Plan- og rapporteringsverktøyet for trosopplæringen (gammelt og nytt), uttrekk av tiltaksrapporter for 2016, alle sokn.

Resultatmål 4.c Ansatte scorerer gjennomsnittlig 5 på trivsel på arbeidsplassen i arbeidsplassundersøkelsen.

I 2015 ble arbeidsplassundersøkelsen endret, slik at resultat for målet ikke kan hentes direkte ut fra statistikken. Det er ni spørsmål i undersøkelsen som omhandler informasjon, kommunikasjon, samarbeid, opplæring og oppfølging i tjenesten. Til sammen gir disse uttrykk for prestenes trivsel i arbeidssituasjon. Snittet for disse indikatorene er for 2016: 4,7. Dette er en liten nedgang fra 2015, men gitt omstendighetene med innføring av arbeidstidsregnskap og virksomhetsoverdragelse oppleves tallene samlet sett som svært positive. Det er et godt samarbeid med vernetjenesten i bispedømmet.

Planer 2017: Resultatmålene 4.a, 4.b og 4.c videreføres. I tillegg ønsker BDR et resultatmål 4 d: Antall kvalifiserte søkere til prestestillinger holdes stabilt på 2016 nivå (6 per stilling).

3.3 Oppdrag i tildelingsbrevet datert 08.02.16

Et tydelig skille mellom stat og kirke, punkt 3.2.1 i tildelingsbrevet

BDR bes gjøre tiltak som forbereder og tilrettelegger for den kirkelige forvaltningsreformen. Bispedømmerådet i Borg har hatt forvaltningsreformen oppe som tema på årskonferansen i Borg arbeidsgiverforum og på regelmessige møter i Borg arbeidsgiverforum og kontaktmøter med fagforeningene. Forvaltningsreformen har vært tema på stabssamling og prostemøter. Forvaltningsreformen har vært tema i strategiprosessen og er adressert i strategiplanen med en egen strategi: Styrke samhandling mellom ansatte. Bispedømmerådet er tilfreds med arbeidet så langt. Samtidig viser en brukerundersøkelse blant ansatte og frivillige i Borg at majoriteten ikke er informert godt nok. Blant de som har en oppfatning om informasjonen er det like stor andel som er fornøyde og ikke- fornøyd med informasjonen. Dette indikerer at informasjonsarbeidet er viktig også i fortsettelsen etter virksomhetsoverdragelsen.

Landsdekkende folkekirke punkt 3.2.2 i tildelingsbrevet

I dette kapittelet er følgende oppdrag nevnt:

Prestedekning er omtalt under punkt 3.2.5

Tilskuddsforvaltningen er omtalt under punkt 3.5

God ledelse av prestetjenesten er omtalt under punkt 3.5

Rekruttering

Selv om Borg bispedømme relativt sett har en god tilgang på søkere til prestestillinger (se pkt.3.2.5), har bispedømmet i 2015 hatt et forsterket blikk på hva vi som bispedømme kan gjøre for å sikre god rekruttering til våre stillinger.

Rekruttering er drøftet i prostemøtet og det er utviklet en rekrutteringsplan for bispedømmet.

Som et ledd i å styrke rekrutteringen har Borg også valgt å prioritere sin satsning på oppfølging av studenter knyttet til VTP. Både oppfølging av studenter via O1 og O2, samt tilrettelegging av kandidatenes stiftspraksis, blir gitt prioritet av bispedømmets administrasjon.

3.4 Ressursbruk 2016

Samlet tildeling BDR

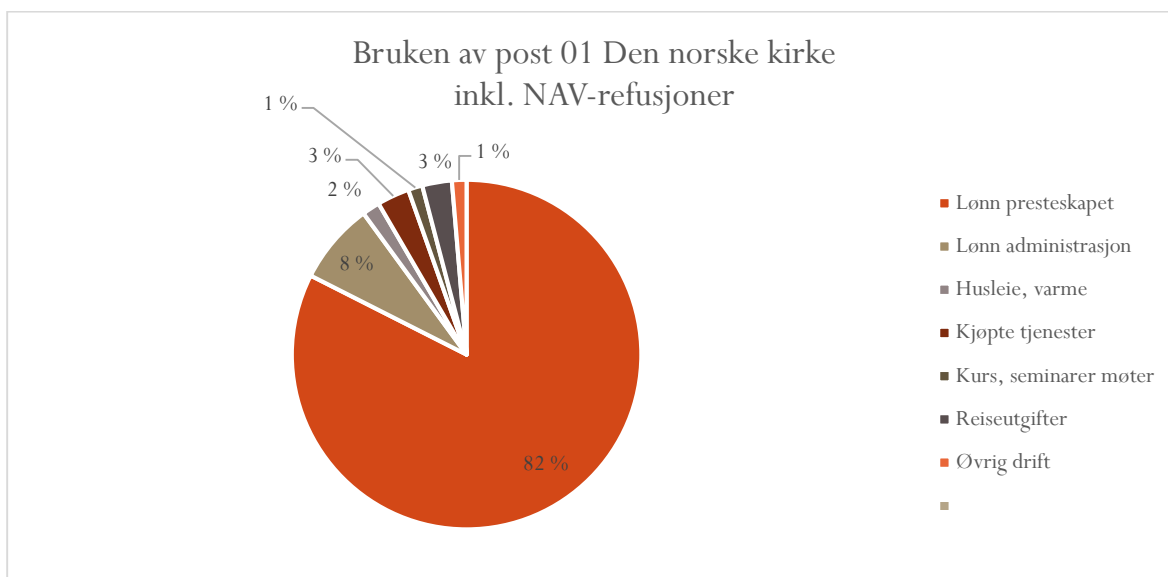
Borg bispedømmeråd forvaltet i 2016 midler fra statsbudsjettets kap. 0340 post 01 Den norske kirke med kr. 120.934.000,-. Til fratrekk kommer departementets inntektskrav for kap. 3340 post 01 på kr. 1.309.000,-. Videre mottok Borg bispedømmeråd belastningsfullmakt fra Kirkerådet for post 75 Tilskudd til trosopplæring på kr. 38.932.000,- og Tilskudd til virksomhet i Den norske kirke (lønnstilskudd kateketer og diakoner) kr. 13.619.000,-. Samlet forvaltet Borg bispedømmeråd i 2016 netto kr 172.176.000,- i summen er overført mindreforbruk fra 2015 inkludert.

Driftsutgifter

Post 75 Trosopplæring og Virksomhet i Den norske kirke (tilskudd til diakoner, kateketer og kirkemusikk) er i sin helhet tilskuddsordninger og disse postene er ikke belastet med administrasjons-/driftskostnader.

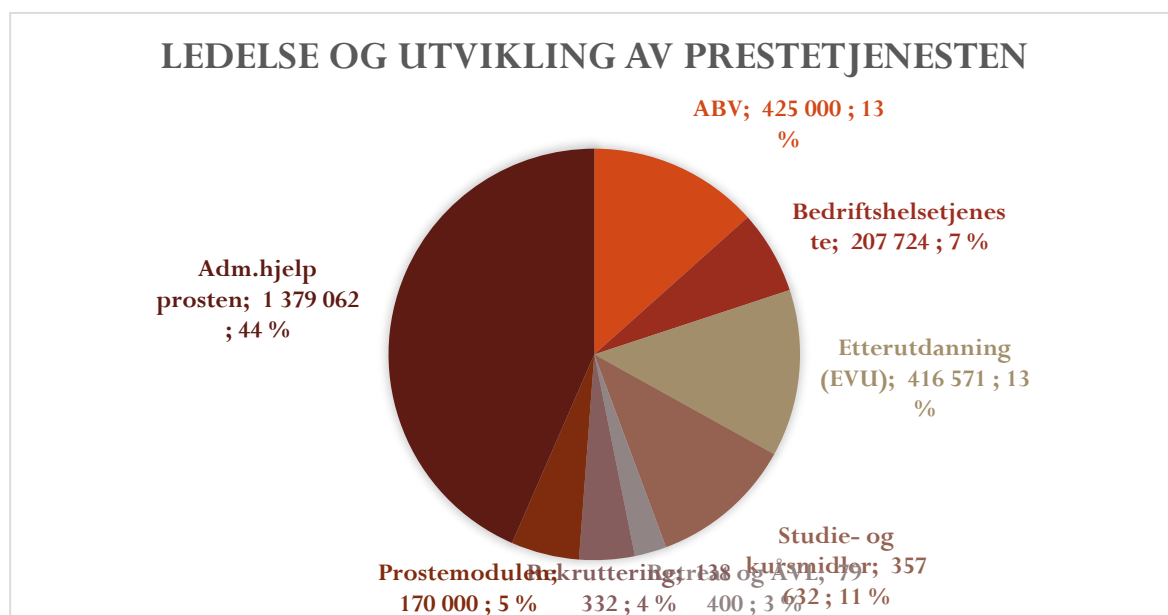
Når det gjelder bruken av tildelingen på kr 120.934.000,- fra post 01 Den norske kirke utgjøres hovedpostene av: Lønn presteskapet, lønn administrasjon, husleie og varme, kjøpte tjenester, kurs og seminarer/møter, reiseutgifter og øvrig drift. Den innbyrdes fordelingen av disse utgifter fremgår av følgende diagram:

Som diagrammet viser utgjør andelen lønn for presteskapat og administrasjonen til sammen 90% av de samlede utgiftene i 2016. Andelen lønn til presteskapat har økt fra 81,9% til 82,5% fra 2015 til 2016, mens lønnsandelen for administrasjonen har sunket ytterligere, fra 7,7% i 2015 til 7,5% i 2016. Dette viser at Borg bispedømmeråd bruker en forholdsmessig mindre del av sitt budsjett på lønn for administrasjonen enn øvrige bispedømmer.

Ledelse av prestetjenesten

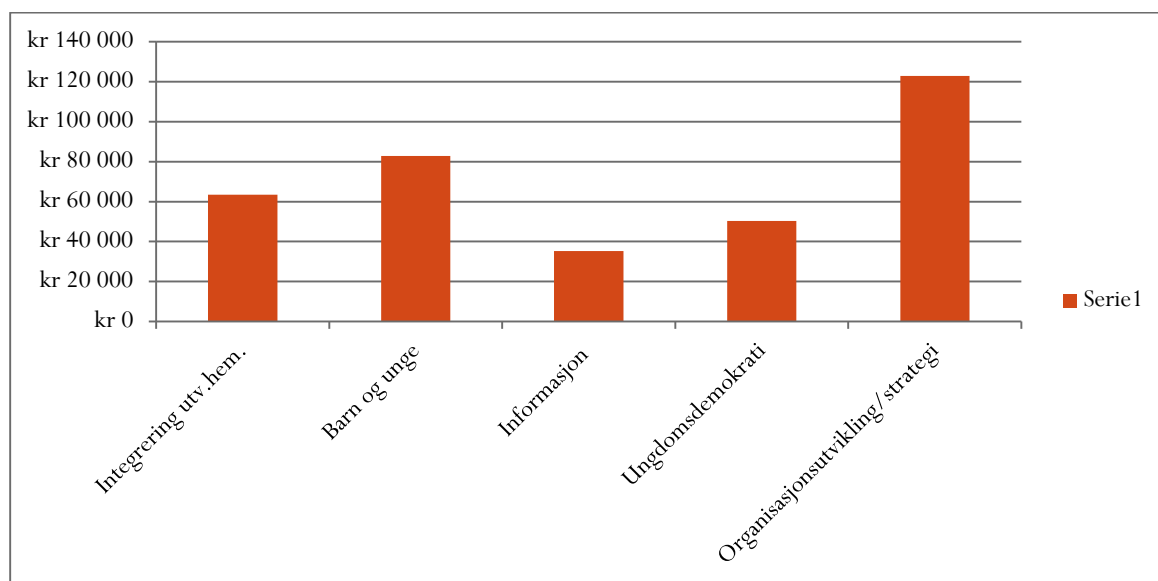
Bispedømmerådet har vesentlige arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene. Som arbeidsgiver for prestene er en stor del av den økonomiske ressursbruken innrettet mot ledelse og utvikling av prestetjenesten. Totalt ble det brukt kr 3.174.000,- på dette ti 2016 (mot kr 2.813.500,- i 2015), en økning på 11%.

For å styrke prostenes ledelse brukte bispedømmerådet kr. 1 379 000,- på tilskudd til administrativ hjelp til presten og kr.170 000,- i lisens til Prostemodulen. Prostene i Borg deltok i 2016 på to nasjonale samlinger. Når det gjelder videreutvikling av prestetjenesten, vil vi trekke fram tre viktige områder. Til arbeidsveiledning (ABV) brukte Borg bispedømmeråd kr 425.000,- i 2016 mot kr 360.000,- året før (en økning på 15%) På etter- og videreutdanning (EVU) og studie- og kursmidler ble det samlet brukt 774.200,- i 2016 mot kr 496 000,- i 2015. Økningen fra året før på 36% er i hovedsak grunnet storsatsingen «Reformasjon nå!». Til retreat og åndelig veiledning (ÅVL) er det benyttet 79.400,- i tillegg kommer en nysatsing med pilegrimsreise til Jordan og Det hellige land «I de vise menns fotspor» 20.-29. oktober 2016. Totalt deltok 24 personer, hvorav 5 ansatte i Borg bispedømmeråd fikk 7.500,- i reisetilskudd.

Øvrig arbeid for å støtte og inspirere arbeidet i menighetene

Borg bispedømmeråd ser seg som et ressurs- og kompetansesenter som har som formål å bidra til måloppnåelse og god forvaltning i hele Den norske kirke i Borg. Den største ressursbruken knyttet til dette er lønn til ansatte ved Borg bispedømmekontor. Rådgivning, kurs og veiledning, saksbehandling og tilskuddsforvaltning er hovedarbeidsområder ved administrasjonen. Utover lønnskostnader er de største økonomiske ressursene fra kap. 0340 post 01 benyttet som vist i diagrammet under (netto tall). I posten organisasjonsutvikling ligger utvikling av samhandlingsarenaene bl.a. Borg Lederforum som er en årlig samling for valgte ledere i fellesråd og menighetsråd, proster, kirkeverger og daglige ledere.

Sum pr formål (netto tall) der Borg bispedømmeråd har bidratt (eks. lønn administrasjonen):

Integrering	kr 63.400,-
Barn og unge	kr 82.800,-
Informasjon	kr 35.300,-
Ungdomsdemokrati	kr 50.300,-
Organisasjonsutvikling	kr 122.900,-

3.5 Nærmere omtale av virkemiddelbruken

Virkemidlene Borg Bispedømmeråd har vurdert er Visitas, Personalforvaltning, Tilskuddsforvaltning, Kurs og veiledning, Kommunikasjon og Samarbeidsprosjekter.

3.5.1 Visitaser

Visitasesens formål er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet. Visitasene er forankret i visitasreglement for Den norske kirke. I Borg bispedømme er det utarbeidet en visitasveiledning for menighetene til bruk i forberedelsene. Borg er oppdelt i 51 visitasområder og biskopen gjennomfører 5-7 visitaser i året, normalt fra tirsdag til torsdag, samt søndag.

Resultater: Borg bispedømmeråd vurderer at visitasene i 2016 ble gjennomført i henhold til visitasinstituttets intensjon. Evalueringene som er gjennomført på prostenes visitasoppfølgende møter ½ år etter gjennomført visitas viser gode resultater. I hver visitas utvikles en visitasinnberetning og et visitasforedrag som gir en oversikt over og vurdering av situasjonen i lokalkirken. Visitasene er vesentlig for resultatoppnåelse på hovedmålene. I tillegg vil Borg biskop og bispedømmeråd trekke fram følgende eksempler på bidrag til resultater av visitasene:

- Revitalisering av arbeidet med felles plan for skole-kirke-samarbeid på kommunenivå (Rolvsøy/Fredrikstad)
- Kirken var initiativtaker og tilrettelegger for folkemøte om bosetting av flyktninger, noe som førte til forsterket samhandling i lokalmiljøet (Fjellhamar).
- Etablering av kontakt med NAV (Lørenskog)

Vurdering av ressursbruk: Ved Borg bispedømmeråd er det seniorrådgiver i teologi som håndterer visitaskalender, planlegging, gjennomføring og skriver utkast til visitasforedrag. Til hver visitas går det med ca. 10 virkedager. Biskopen gjennomfører visitasen og bruker et timetall tilsvarende 8 virkedager. Prostene bruker mellom 7 og 11 virkedager. I tillegg legges det ned et omfattende arbeid lokalt med rapport og forberedelser. Totalt sett brukes det 4 månedsverk av bispedømmerådets budsjett på visitaser. Dette mener vi er effektiv ressursbruk vurdert opp mot resultatene.

3.5.2 Kurs, fagdager og veiledning

Kurs og rådgivningsfunksjonen til sekretariatet og biskop er et viktig virkemiddel. Biskopens tilsynsansvar omfatter å «rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning». Sekretariatet utfører et betydelig veiledningsarbeid overfor proster, kirkeverger, menigheter og øvrige ansatte i Den norske kirke i Borg, både via telefon, epost og i direkte møter og samlinger.

Resultater: Det har vært avholdt 9 fagdager og samlinger i biskopens regi med til sammen 345 deltakere. Det har vært avholdt 14 andre kurs og kompetansehevende tiltak innenfor trosopplæring, kommunikasjon, kultur, inkludering, skaperverk og bærekraft med til sammen 457 deltagere. Utover dette deltakelse med innledning, foredrag og workshop på diverse trosopplæringsforum i prostiene.

Etter planen skulle det ha vært avholdt pastoraldag for presteskaperet i 2016. Denne ble ikke gjennomført bla på grunn av den økonomiske situasjonen og kapasitet i prestetjenesten. I forbindelse med innføring av arbeidstidsplanlegging ble det gjennomført 9 kursdager, en i hvert prosti.

Evalueringer er gjennomført på 90 % av kursene/fagdage. Evalueringene er gjennomgående gode. Omlag 75 % av deltagerne synes kurset/fagdagen har vært nyttig. Det er vi godt fornøyd med.

Ressursbruk: Fra 2015 har det skjedd en vesentlig økning i antall kurs og fagdager i 2016. Dette skyldes menighetsutvikling i Borg (muv-Borg), kommunikasjonsløftet og arbeidstidsplanlegging. Biskopens fagdager medfører om lag 55 dagsverk. Øvrige kurs og kompetansetiltak om lag 80 dagsverk. Kurs i arbeidstidsplanlegging medførte 20 dagsverk. Kostnadene knyttet til gjennomføring er minimale, men på arrangementene i bispegården brukes det merkantile funksjoner i vertskapsarbeidet om lag 15 dagsverk. Veiledning og rådgiving krever betydelig ressurser, et anslag er at om lag 30 % av ansattes tid går med til ekstern rådgivning.

Vurdering av ressursbruken: Kurs og fagdager vurderes som effektiv i kompetanse-, relasjons- og kulturutvikling. Nærvær av ledere på kurs og fagdager vurderes også som effektiv ressursbruk. Gitt reduksjon i administrasjonsmidler er det krevende å finne et godt balansepunkt mellom funksjon som kompetansesenter og funksjon som forvaltningsorgan. Ressursbruken på kurs og veiledning bør justeres bedre enn tilfellet har vært i 2016. Det er grunn til å tro at noe av veiledningen kan effektiviseres ved å dele erfaringer på nettsiden.

3.5.3 Personalforvaltning

Biskopen leder prestetjenesten i bispedømmet og treffer samtlige prester 2 ganger i året. Under visitaser gjennomføres det tilsynssamtale med samtlige prester og vigslede medarbeidere. Biskopens ledelse skjer primært gjennom prostene, og Borg biskop har derfor prioritert denne relasjonen. Borg biskop har årlige medarbeidersamtaler med alle proster. I tillegg til dette gjennomføres også en årlig utviklingssamtale som oppfølging av medarbeidersamtalen og en årlig samtale sammen med personalsjef om personalspørsmål. Bispedømmet har gjennomført et eget lederutviklingsprogram for biskop, proster og ledergruppen ved bispedømmeadministrasjonen. Arbeidsveiledning er et viktig virkemiddel for kvalitetssikring av tjenesten, og Borg bispedømme har lang tradisjon for å prioritere dette arbeidet. Personalavdelingen utfører mye direkte rådgivning. Etter og videreutdanning er et viktig element i personalforvaltningen.

Resultater: I 2016 var det i Borg bispedømme 7 prostemøter (heldags). Prostene deltok på 2 nasjonale lederutviklingssamlinger. I

MENIGHETS- UTVIKLING ER KJEMPEVIKTIG!

Det å drive menighetsutvikling uten ildsjeler/mentorer og gode verktøy er krevende, sier kirkeverge Nina Brandt på Rælingen.

- Prosjektet Menighetsutvikling (MUV) har gitt oss verktøy og nødvendig hjelp i prosessene. Vi har hatt utrolig god nytte av de ulike verktøyene MUV har gitt oss. Særlig Rundebordsamtalene og menighetens tidslinje har gitt oss mye. Praten går på en helt annen måte når folk opplever at de blir lyttet til i rundebordsamtalene. Det blir så lett indrekkelig når vi i menigheten snakker sammen, nå får vi sett hele virksomheten vårt i et mye større perspektiv. Styringsgruppa har bestemt at vi ønsker å jobbe utover de 3 årene prosjektet varer. Fordi vi opplever at det vi holder på med er lærerikt og spennende! Fordi vi opplever at vi har så utrolig mye materiale som vi kan bygge videre på!

Bildet viser styringsgruppa med kirkeverge, sokneprest, diakon og rådsmedlemmer.

Muv-Borg er en komprimert to-årig versjon av MUV-prosjektet i regi av Menighetsfakultetet. Ti personer fra ulike yrkesgrupper går etter- og videreutdanningskurset strategisk ledelse i folkekirken på Menighetsfakultetet (MF). Disse ti fungerer som mentorer for de seks menighetene som deltar i muv-Borg. Det blir arrangert fem fellessamlinger. Muv-Borg ledes av Borg BDR i samarbeid med MF.

2016 ble ny arbeidstidsplanlegging innført og det ble benyttet to ulike systemer av prestene, resultatet var tilfredsstillende. Agrando Tid er et godt verktøy for prestene når det gjelder å fordele arbeidsoppgaver og ha oversikt over arbeidstiden til prestene. Arbeidsveiledning: 80 prester (62 %) deltok i 2016 i kontinuerlig gruppeveiledning. ABV er et viktig verktøy i personalforvaltningen. Arbeidsplassundersøkelsen for prestene i 2016 viser en svak nedgang fra i 2015. Det kan se ut som at endringer innføring av arbeidstidsplanlegging, og forberedelse og gjennomføring av virksomhetsoverdragelse påvirker prestenes tilfredshet og trivsel. Etter og videreutdanning for presteskapet har i 2016 vært bispemøtets studieopplegg Reformasjon NÅ. Alle prester i Borg har deltatt. I tillegg har tre prester deltatt på etter og videreutdanning i strategisk ledelse av lokalkirken i samarbeid med Menighetsfakultetet.

Ressursbruk: Det er om lag tre årsverk knyttet til personalforvaltningen i tillegg til biskopens og stiftsdirektørens tid.

Vurdering av ressursbruk: Personalforvaltningen vurderes som svært effektiv i Borg bispedømme. Arbeidsveiledning vurderes som effektiv ressursbruk. Forebygging av personalsaker ved hjelp av veiledning fra sekretariatet vurderes som effektiv ressursbruk. Personalforvaltningen blir svært viktig i tiden fremover.

3.5.4 Kommunikasjon

Borg BDR har prioritert kommunikasjon som virkemiddel. Det er ansatt en kommunikasjonsrådgiver i 50% stilling.

Resultater: Kommunikasjon har vært brukt aktivt i arbeidet med menighetsutvikling og trosopplæring i 2016. Særlig i arbeidet med å øke antall døpte har både det interne og eksterne kommunikasjonsarbeidet bidratt til måloppnåelse. Det er krevende å bidra til utvikling i det lokale kommunikasjonsarbeidet da kommunikasjonsansvaret ikke ligger på en person, men deles av flere, ofte med dårlig kapasitet til kommunikasjonsarbeidet. Høsten 2016 prøvde vi ut fire kommunikasjonsverksteder med støtte fra KStud. Tanken var å favne alle yrkesgrupper og jobbe med konkrete problemstillinger som folk kunne bruke direkte i sitt daglige arbeid. Evalueringene av verkstedene viser at alle verkstedene ble opplevd som nyttige av 70-80 % av deltagerne. Særlig publikumsutvikling og sosiale medier fikk gode tilbakemeldinger. Kommunikasjon har også vært viktig i arbeidet med å utvikle samhandling på tvers av nivåer og organisasjoner. Borg bulletin er organet for internkommunikasjon i Borg BDR. Resultatene for nettside, Facebook og lokalaviser er beskrevet under resultatmål 3.b i punkt 3.2.3. Brukerundersøkelsen viser at det er et potensiale i å bruke kommunikasjon som virkemiddel mer i forbindelse med organisasjonsutvikling og etablering av ny virksomhet. I arbeidet med menighetsutvikling har menighetene gitt tilbakemelding om at kommunikasjonen har blitt stadig bedre, kommunikasjonen første halvår hadde en rekke mangler.

Ressursbruk: Lønn til 50 % kommunikasjonsrådgiver samt midler til trosopplæring.

Vurdering av ressursbruk: Ressursbruken vurderes som svært effektiv. Ut fra behovene og utfordringene er ressursbehovet større enn et halvt årsverk.

3.5.5 Tilskuddsforvaltning

Fra 2015 har Kulturdepartementet overført statlige midler øremerket trosopplæring, diakoni, katekese og kirkemusikk til Kirkerådet. I endelig tildelingsbrev fra Kirkerådet av 22.09.2016 til bispedømmerådene fikk Borg bispedømmeråd budsjettfullmakt til å disponere kr 38.932.000,- til trosopplæring og kr 13.619.000,- til diakoni, katekese og kirkemusikk. (Statsbudsjettets kap. 0340 post 75.) Tilskuddsbeløpene inkluderer avregninger fra 2015 og «På sporet midler» som ble tildelt ekstra høsten 2016.

3.5.5.1 Tildeling kirkelig formål

Tilskuddet er øremerket katekese, diakoni og kirkemusikk og utbetales som tilskudd til fellesrådene med statlig finansierte kateket- og diakonstillinger, samt som tilskudd til kirkemusikk ved Fredrikstad domkirke.

Resultater: Borg bispedømmeråd har arbeidet for opprettelse av prostidiakoner. Disse har i sin stillingsbeskrivelse en rådgivnings- og ressursoppgave for menighetene i prostiet. Det er ved utgangen av 2016 diakoner i 4 prostier med ansvarsoppgaver i prostiet. Dette har bidratt til at resultatmålet om å øke antall menigheter som betjenes av en diakon er oppnådd.

Ressursbruk: I 2016 ble det tildelt 13.619.000,- fordelt på 17 diakonstillinger, 15 kateketstillinger (hvorav to 50%), samt kr. 110.000,- til kirkemusikk ved Fredrikstad domkirke.

Vurdering av ressursbruk: Tilskuddsforvaltningen er administrativt effektiv, men statstilskuddet dekker ikke de reelle lønnskostnadene med 50% for diakonstillingene og 100% for kateketstillingene (foruten Fet og Halden). I 2016 dekket det statlige lønstilskuddet til fellesrådene ca. 45% pr. diakonstilling og ca. 90 % pr. kateketstilling. Borg bispedømmeråd har meldt bekymringen om manglende kompensasjon for lønnsveksten i de årlige styringssamtalene med Kulturdepartementet.

3.5.5.2 Tildeling trosopplæring

Tilskuddsforvaltningen på trosopplæring er et omfattende virkemiddel knyttet til tildeling, plan- og regnskapsrapportering med tilhørende veiledning for å gjennomføre trosopplæringsreformen.

Resultater: Det er gjennomført omfattende kurs- og møtevirksomhet i tillegg til forvaltningsoppgaver rundt tildeling og etablering av forum med fagkoordinator for tverrfaglig arbeid og fagutvikling i prostiene. Prosessene rundt plangodkjenning har fokusert på lokal ansvarsavklaring og realisme, og har bidratt til å styrke menighetenes gjennomføringsevne mht. trosopplæringstiltakene. Det har i 2016 blitt godkjent 33 lokale planer for trosopplæring som 1. gangs godkjenning og 1 sokn har fått utsatt frist. 8 planer er innsendt etter avsluttet revisjonsprosess og venter på godkjenning. Til sammen har altså 41 sokn i en godkjenningsprosess i 2016 med sin lokale plan. Det er vår vurdering at oppnåelse av resultatmål 2b (Opprettholde antall timer på 240 timer i gjennomsnitt) og 2c (Oppslutning om trosopplæringstiltakene øker opp mot landsgjennomsnittet) er tett knyttet til bruken av tilskuddene. Godkjenningsprosessen er lagt opp med formål å styrke samhandlingen i organisasjonen- dette opplever vi stort sett i alle prostier.

Ressursbruk: Borg bispedømmeråd hadde i 2016 via belastningsfullmakt fra Kirkerådet tildelt kr 38.932.000,- fra statsbudsjettets kap. 0340 post 75. Etter vedtak i Borg bispedømmeråd i sak 018/15 benyttes kr. 630.000,- av de tildelte utjevningmidlene på å tilby ett fellesråd i hvert prosti midler til en funksjon som fagkoordinator (se omtale av resultater over). Dette i samarbeid med de kirkelige fellesråd og prost.

Vurdering av ressursbruk: Borg bispedømme forvalter økonomi, plangodkjenning og faglig oppfølging rundt trosopplæringsreformen svært effektivt. Ett årsverk er fast knyttet til dette arbeidet. Reformen er svært omfattende, og krever tett oppfølging fra bispedømmet. Arbeidet med plangodkjenning krever en del ressurser både fra sekretariatet og ute. Det er allikevel bispedømmerådets vurdering at arbeidet med planutvikling er viktig og riktig bruk av ressurser.

Funksjonen som fagkoordinator som i samarbeid med fellesrådene opprettes i hvert prosti i om lag 10% størrelse, er et viktig grep for på sikt å bygge en støttestruktur rundt trosopplæringen og forsterke erfaringslæring og fornyelse mellom ulike faggrupper som jobber med trosopplæring i menighetene.

3.5.6 Samarbeid og alliansebygging

Siden midler til drift og utvikling er begrenset, er samarbeid med andre organer og organisasjoner en viktig strategi og et effektivt virkemiddel i Borg bispedømmeråds arbeid.

Resultater:

Samarbeidet med Borg kirkevergelag har resultert i et systematisk strategisk arbeid gjennom hele året. Dette har ført til tverrfaglig ABV, en vellykket årskonferanse Borg arbeidsgiverforum, og en felles oppfølging av strategiplan for Den norske kirke i Borg. Gjennom samarbeidet med organisasjonene i Samarbeid Menighet og Misjon (SMM) mobiliseres menighetene til globalt engasjement. For å styrke inkluderingen av religiøse minoriteter og særlig den muslimske befolkningen, besluttet Bispedømmerådet i 2013 å starte prosessen med å etablere et Dialogsenter lokalisert i Sarpsborg. I 2015 ble Dialogforum Østfold etablert som en forening av menigheter, moskeer og Kirkens Bymisjon. I 2016 ble nedslagsfeltet utvidet til Fredrikstad med en rekke nye partnere. I menighetsrapporteringen oppgir 40 menigheter at de arbeider med religionsdialog, 90 % av disse samarbeider formelt med kommune, andre trossamfunn eller andre organisasjoner.

I 2016 ble vennsapsavtalen med Göteborg stift undertegnet. Formålet med samarbeidet er faglig utveksling og samarbeid på utvalgte områder. Det har allerede foregått fruktbare samtaler og utvekslinger. Hovlandfestivalen gjennomføres i samarbeid med Fredrikstad kommune, Østfold Fylkeskommune, Fredrikstad Kirkelige Felleståd og Ung Kirkesang i tillegg til kunstneriske og faglige ressurser.

Arbeidet med å videreutvikle pilegrimsleden i Borg gjøres i samarbeid med Østfold og Akershus Fylkeskommuner og Oslo Pilegrimssenter. Nordisk pilegrimskonferanse 2016 ble arrangert i Sarpsborg, Borg BDR var medarrangør. I 2013 vedtok Bispedømmerådet etter anmodning å administrere relasjonen til Evangelical Lutheran Church in Jordan and The Holy Land (ELCJHL) selv. I 2016 arrangerte Borg BDR en pilegrimsreise i Jordan og Det hellige land for å videreutvikle samarbeidet med ELCJHL.

Vurdering av ressursbruk: Ressursbruken til samarbeid og alliansebygging har gjort det mulig å gjøre mer enn det vi ellers hadde fått til. Samarbeid vurderes som et effektivt og strategisk viktig virkemiddel. Og det kompenserer i noe grad for de begrensede ressurser i sekretariatet.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

4.1 Styring og kontroll

Risikostyring og internkontroll

Økonomiregelverket fastsetter krav til virksomhetens styring og internkontroll og til rapporteringen på dette i årsrapporten innenfor den struktur og departementet fastsetter til form og innhold. I 2016 utviklet Borg bispedømmeråd system for internkontroll og risikostyring etter mal fra Direktoratet for Økonomistyring (DFØ). Borg bispedømmeråd gjennomførte i 2016 risikovurderinger knyttet til de enkelte resultatmålene både i sekretariat, prostemøte og bispedømmerådsmøte. Risikovurderingene ligger som grunnlag for tiltakene både hos proster og sekretariatet. Det er utstedt budsjettdisponeringsfullmakter til personer i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Effektiv ressursbruk

Det er gjennomgående foretatt vurdering av ressursbruk i bispedømmerådets omtale av virkemiddelbruk se kap. 3.5.

Resultat- og regnskapsinformasjon

Dette er ivaretatt gjennom bispedømmekontorets internkontrollsystem Det er jevnlig regnskaps- og budsjettreportering til bispedømmeråd og proster.

Vesentlig styringssvikt, feil og mangler avdekkes og håndteres

Borg bispedømmeråd har innført rutiner for avdekking av mislighold i virksomheten etter standarder på statlig sektor og følger de rutiner som er i henhold til økonomi-instruks fastsatt av bispedømmerådet. Det er etter vår vurdering liten risiko for misligheter siden rutiner og kontroller vil fange opp avvik.

Etiske standarder

Virksomheten har utarbeidet egne etiske retningslinjer og gjort disse kjent i organisasjonen bl.a. i rutinehåndboken «Prest i Borg» og i HMS-permen.

4.2 HMS/arbeidsmiljø

Borg bispedømmeråd har IA-avtale og arbeidet gjennomføres i henhold til inngått avtale.

Sykefravær	Egenmeldt		Legemeldt		Totalt		Kjønnsfordeling	
	Sykedager	fravær	sykedager	fravær	sykedager	fravær	kvinner	menn
Borg	83	0,2 %	2154	6,5 %	2237	6,7 %	10,5 %	4,5 %
Totalt	782	0,2 %	17060	5,0 %	17842	5,2 %	8,0 %	3,7 %

Det samlede sykefravær i Borg bispedømme 2016 er på 6,7%. Dette tallet er høyt, og noe høyere enn gjennomsnitt for Dnk. Vi må også konstatere at det har økt i forhold til tallene for 2015.

Borg BDR følger denne situasjonen svært nøye. Sykefraværet er tematisert på møtene i RAMU, og høsten 2016 ble det laget et større notat til Borg BDR som drøftet ulike sider ved prestenes arbeidssituasjon. Det vi kan si på generelt grunnlag, er at vi i 2016 har hatt noen lange sykemeldinger som slår sterkt ut på statistikken når det gjelder det samlede sykefravær. Slik vi er kjent med og vurderer dette, skyldes bare en liten del av det samlede sykefravær arbeidsrelaterte sykemeldinger. I den oversikten som ble laget for Borg BDR, gikk det også fram at det ikke var mulig å finne belegg for en korrelasjon mellom sykefravær og vakansestyling.

I samarbeid med vernetjenesten ble det gjennomført egen Arbeidsplassundersøkelse også for 2016. Denne ble gjennomgått og drøftet på eget RAMU møte i desember 2016. Undersøkelsen viste at når vi regner ut et gjennomsnitt for de indikatorer som handler om trivsel på arbeidsplassen, er samlet vurdering (på en skala fra 1-6) på 4,7. Dette er noe lavere enn for 2015, men når vi samtidig vet at 2016 var et år med stor vakansestyling - i tillegg til den usikkerhet som har vært knyttet til både innføring av nye arbeidsplaner og virksomhetsoverdragelse – vurderes dette samlet sett som svært positivt. Særlig relasjonen til prestene scorer høyt og er en god indikator på godt arbeidsmiljø og god ledelse av prestatetjenesten.

Tallene for Borg viser at sykefraværet er særlig høyt blant våre kvinnelige prester. Borg bispedømme er kjent med dette og følger utviklingen nøye. Tallgrunnlaget på dette feltet er imidlertid så lite at det vil bryte med personvernet å kommentere dette ytterligere.

Miljø

Borg bispedømmekontor arbeider med å bli resertifisert som Miljøfyrtårn og sikter mot sertifisering i mars 2017. Bispedømmekontoret er ikke resertifisert siden 2013, men driftes etter kriteriene for miljøfyrtårn.

4.3.Likestilling

Kjønnsfordeling, fordelt på stillingsgrupper		Ledere		Rådgivere		Konsulenter		Totalt	
		antall	% kvinner	antall	% kvinner	antall	% kvinner	antall	% kvinner
		Borg	2015		33 %		43 %		100 %
	2016		33 %		43 %		100 %	13	54 %
Totalt	2014		35 %		52 %		89 %	241	53 %
	2015		35 %		53 %		89 %	183	56 %
	2016		36 %		54 %		88 %	180	56 %

Av ledere ved bispedømmekontoret er det en andel av kvinner på 33%. Ledergruppen består av tre personer. (biskop ikke medregnet). Den kvinnelige andel av rådgivere er 43% som i 2015.

Når det gjelder tilsatte i konsulentstillinger, er samtlige av disse kvinner. Når vi ser på den samlede kjønnsbalansen ved bispedømmekontoret, er det en god balanse mellom kvinner og menn.

Kvinneres gjennomsnittslønn i prosent av menns					
		Ledere	Rådgivere	Konsulenter	Totalt
Borg	2015	84 %	95 %		85 %
	2016	84 %	93 %		84 %
Totalt	2014	88 %	96 %	100 %	88 %
	2015	97 %	97 %	100 %	91 %
	2016	97 %	96 %	101 %	90 %

Kvinnelige ledere ved bispedømmekontoret tjener 84% av mannlige, det er det samme som i 2015 men under gjennomsnitt på landsplan. Av tre ledere er det en kvinne. Stiftsdirektør er mann. Når det gjelder lønnsfordeling blant rådgivere, tjener kvinner i snitt 93% av menn. Det er negativ endring fra 2015 (95%) Dette forklares med at i Hovedoppgjøret i staten i 2016 kom Akademikerne dårligere ut lønsmessig enn de øvrige gruppene. Avsetningen til lokal pott for akademikerne var ikke stor nok til å jevne ut ulik avlønning mellom de to gruppene. Det er kun kvinner blant Akademikerne.

Kjønnsfordeling, fordelt på stillingsgrupper		Biskop/prost		Prester	
		antall	% kvinner	antall	% kvinner
		Borg	2015	10	40 %
	2016	10	40%	137	36 %
Totalt	2015	111	27,9 %	1294	31 %
	2016	106	29,2%	1273	32 %

Det er en god kjønnsfordeling av lederstillingene i Borg bispedømme (Biskop/prost) på 40%. Når det gjelder andel kvinnelige prester, er det en oppgang på 2% fra 2015. Borg bispedømme ligger over landsgjennomsnittet (32%) . Borg bispedømmeråd har en bevisst holdning til å rekruttere flere kvinner til prestestillinger og lederstillinger.

Kvinneres gjennomsnittslønn i prosent av menns						
		Prost	Sokneprest	Kapellan	Andre	Totalt
Borg	2015	94 %	100 %	99 %	95 %	98 %
	2016	93 %	100 %	98 %	94 %	98 %
Totalt	2015	98 %	98 %	100 %	96 %	97 %
	2016	99 %	98 %	99 %	98 %	97 %

Tallene for prost viser at de kvinnelige proster i snitt tjener 94% av sine mannlige kollegaer. Hovedforklaringen på dette er at flere av de kvinnelige proster er blant de sist tilsatte og at flere av dem også er prost for de mindre prostier. Når det gjelder gjennomsnittslønn for sokneprester, er det gledelig å registrere at det ikke er forskjell i lønnsnivå for kvinner og menn. Tallene for gruppen av kapellaner, viser også en jevn og avlønning for kvinner og menn.

4.4 Samfunnssikkerhet og beredskap

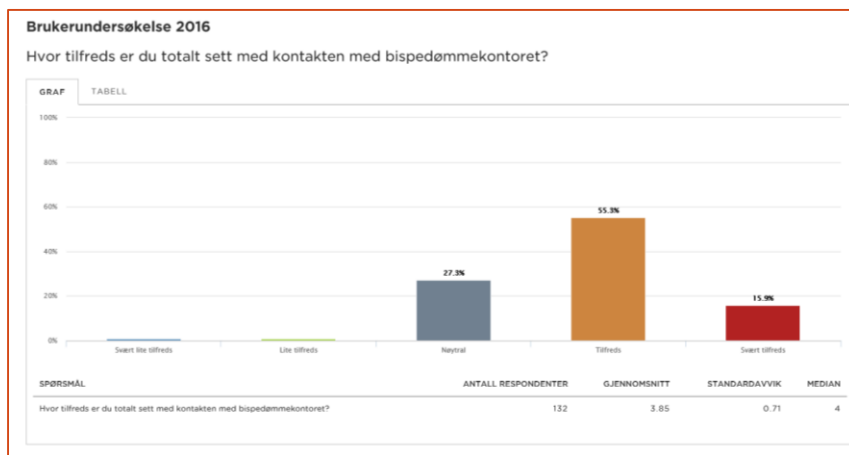
Det er ikke gjennomført ROS analyser da bispedømmets aktiviteter ikke anses å være avgjørende for liv, helse eller miljø. Bispedømmerådets beredskapsplan er revidert etter gjeldende retningslinjer. BDR deltok i 2016 i fylkesberedskapsrådene. Kirken er representert i alle kommunale kriseteam.

4.5 Oppfølging Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonen gjennomførte revisjon av Borg bispedømmeråds årsregnskap og disponering av bevilgningene for 2015, inkl. kontroll av utvalgte disposisjoner. Riksrevisjonen utstedte en ren revisjonsberetning uten merknader for 2015. Revisjonsberetning for driftsåret 2016 forventes å foreligge ultimo mai 2017. På nasjonalt nivå har Riksrevisjonen i brev av 02.12.2016 henvendt seg til Kulturdepartementet med henstilling om at departementet vurderer den etablerte praksisen for bruk av enkeltpersonforetak i bispedømmerådene. Saken er i brev fra Kulturdepartementet av 20.01.2017 videresendt til Skatteetaten for uttalelse.

4.6 Fellesføringer- å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen

I 2016 skal bispedømmerådene kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten. Borg bispedømmeråd har i all hovedsak «interne» brukere- prester ansatt i BDR, og ansatte og frivillige i fellesråd. Gjennom kontakt og informasjonsmøter med fagforeningene får vi tilbakemeldinger og også forslag til eventuelle endringer. Gjennom seks årlige møter med Borg kirkevergelag og utstrakt råd- og veiledningsarbeid i tilskuddsforvaltningsarbeidet får vi også direkte tilbakemeldinger på virksomheten vår. Kontakten med brukerne og tiltak drøftes ofte på ledermøter, og i forbindelse med virksomhetsoverdragelsen har det gått ut nyhetsbrev til prester og ansatte for å sikre god informasjon og en fortsatt god relasjon. Informasjonskanaler utover direkte samtaler og møtepunktene er hovedsakelig intranett, en månedlig internpost (Borg Bulletin), nettsidene, facebook og intranett. I tillegg har vi en årlig brukerundersøkelse som også favner rådsmedlemmer som vi ikke treffer regelmessig. Undersøkelsen for 2016 viser at gj.snitt score er 3,85 og 71 % som er tilfredse med kontakten med oss. Neste 30 % er nøytrale- mange oppgir at de ikke har kontakt med oss. På spørsmål om hva vi kan gjøre bedre er det forslag om en tydeligere serviceerklæring og tidligere informasjon om BDRmøtepapirer og kursinvitasjoner. Det er Borg Bulletin som vurderes som den mest nyttige informasjonskanalen. Arbeidet med denne vil styrkes og videreutvikles i året som kommer, sammen med mer sosial kommunikasjon på facebook siden Den norske kirke i Borg.

Figurtekst: Oversikt over tilfredshet med kontakt med bispedømmekontoret 2016.

I en rapport om virksomheten for 2016 gjennomført av 97 av 116 menigheter rapporterer kun 17 % av menighetene at de har gjennomført brukerundersøkelse i 2016. Noen av disse er knyttet til brukere av babysang og konfirmasjonsundervisningen, mens flertallet er såkalte muv-menigheter som gjennomfører større undersøkelser blant brukere og medlemmer i sin menighet og i sine lokalsamfunn. Arbeidet med å motivere menighetene til å gjennomføre brukerdialog og undersøkelser, og arbeidet med menighetsutvikling i flere menigheter videreføres i 2017.

V. Vurdering av framtidutsikter

Medlemsutviklingen. Utviklingen i 2016 viser en reduksjon som er større enn forventet ut fra befolkningsframskrivningen som ble gjort i 2014 av Helge Brunborg. Medlemstallet (ikke andelen av befolkningen) i 2016 er det vi forventet i 2024 ut fra framskrivningen. Det kan forklares med den relativt store utmeldingen de siste årene pga kirkevalgprosessen og den elektroniske muligheten til utmelding. Framskrivningen i 2014 viste at med reduksjon på 2013 nivå vil medlemstallet være stabilt frem til 2022- og deretter avta til cirka 480 000 i 2030, og 450 000 i 2040. Samtidig vil befolkningen øke slik at medlemsandelen vil reduseres til 67 % i 2020, 57 % i 2030, og under 50 % i 2040. Dersom innvandringsandelen mer enn fordobler seg til 30%, vil det også bidra betydelig til å redusere andelen medlemmer i Den norske kirke.

Viktig betydning for barn og unge. Det har i 2016 blitt enda klarere at alt for mange ungdommer sliter med et stort forventningspress og derav følgende psykiske lidelser. Mye tyder på at de er symptombærere for en mørk side i vår kultur som det blir stadig viktigere å adressere for alle samfunnsaktører. Rapporter fra flere menigheter indikerer at særlig ungdommene i økende grad erfarer kirken som et slikt sted. Det betyr også at kirken må utvikle gode og meningsfulle handlingsalternativer for mennesker som av ulike grunner er ute av arbeidslivet, enten det skyldes sykdom eller alder. Trosopplæringsreformen er et svært sentralt virkemiddel Den norske kirke har for å utvikle arenaer for barn og unge med deres foresatte der bekreftelse av alles menneskeverd og akseptering er den sentrale normsetter. Selv om mange menigheter jobber godt med reformen og langt på vei lykkes med å være folkekirke for alle dømte barn og unge, er det bekymringsfullt at vi i det store og hele ikke når de oppslutningstall som var forventet på de utvalgte, nasjonale breddetiltakene. Dette til tross for at så mange som 29.650 barn og unge deltok på et trosopplæringstiltak i 2016 i Borg. Det er også en utfordring knyttet til kontinuitet i arbeidet når det oppstår vakanser og ulikt fravær i de lokale stabene.

Kirke for alle. Det forventes at de økonomiske rammene for stat og kommune og befolkningen generelt blir strammere, samtidig som ulikhetene øker og må forventes å bli mer synlig i årene som kommer. Selv om alle partier i styringsposisjon nasjonalt og lokalt er opptatt av å hindre at noen sakter akterut, er det nødvendig å overvåke hvordan særlig utsatte grupper blir tilgodesett i årene i næringslivet og offentlige budsjetter i årene fremover. Det blir en stor utfordring for kirken i Borg å være en kirke for alle slik at kirkens gudstjenestefeiring og andre tiltak blir steder for inkludering og livskraft. Det må rettes et særlig fokus på å utvikle lokalkirken og profilere dens mange arenaer som inkluderende og kostnadsfrie tiltak, det gjelder ikke minst gudstjenestelivet, barne- og ungdomsarbeid og trosopplærings mange tilbud. I stadig flere kommuner anerkjennes kirkens rolle som «lim» i mangfoldige lokalsamfunn under stor utvikling. Endrede økonomiske rammebetingelser og sviktende rekruttering til prestetjenesten er faktorer som kan bidra til lavere gudstjenestefrekvens og utfordre kirkens oppdrag med å være kirke for alle. Resultatet av den pågående kommunereformprosessen er uavklart. Mye tyder på at endringene vil bli mindre enn regjeringens ambisjon. Den vil allikevel høyst sannsynlig medføre noen endringer som vil få konsekvenser for den kirkelige inndeling og organisering. Uansett hvordan resultatet blir, vil prosessen kunne synliggjøre lokalkirken som en identitetsskaper i grender og bydeler når sentralisering og større enheter utvikles. Opprettholdelsen av flere mindre og mellomstore kommuner og med derav følgende Fellestråd med begrenset kapasitet, vil gjøre det nødvendig å vurdere økt samarbeid faglig og administrativt mellom fellestråd og kan aktualisere økte funksjoner på prostnivå.

I 2016 ble noe mer enn 1600 flyktninger bosatt i Borg bispedømme, en gledelig oppgang. Krisene som fører til at mennesker drives på flukt og også kommer til Norge, må i globaliseringen og kommunikasjonsrevolusjonens tidsalder forventes å øke i årene fremover. Kirkens hovedoppgave i Borg er å intensivere sitt arbeid i hvert eneste lokalsamfunn for å sikre gjestfrihet og inkludering av dem som får anerkjent sitt beskyttelsesbehov og dermed får opphold i Norge. I tillegg må forkynnelse og undervisning legge stor vekt på å styrke inkluderende holdninger og handlinger hos kirkegjengere og andre i lokalsamfunnet. Den norske kirke er lokalsamfunnets sentrale religiøse aktør og har derfor et særlig ansvar for å sikre at mennesker med annen tro blir inkludert på en god måte og at

kristne fra andre kirkesamfunn finner gode fellesskap. Økt bruk av kirkene til «innvandrermenigheter» vil måtte prioriteres, erfaringene så langt er gode der det skjer. Vi ser også et sterkt økende behov for lokalkirken å engasjere seg overfor asylmottakene og bosatte flyktninger.

Utvikling av framtidens folkekirke. Prosessen med overgangen fra statskirke til grunnlovsfestet folkekirke gjør at en lang rekke spenninger i Den norske kirke kommer til overflaten og må håndteres av kirkens organer på alle nivåer. Det blir svært viktig for Den norske kirke i Borg å fortsette arbeidet med å gi ulike grupperinger rom nok til å utvikle sine særpreg innenfor en felles retning og identitet i et forsonet mangfold, bundet sammen av evangeliets forkynnelse og forvaltningen av sakramentene. Virksomhetsoverdragelsen er gjennomført og det nye rettssubjektet er i drift. Det har vært gjort et stort arbeid som også har gitt oss erfaringer fra prosessene rundt omstillingsarbeidet, disse må danne grunnlag for det videre arbeidet. Det gjenstår et betydelig arbeid med organisasjonsutvikling, samordning og kvalitetssikring mellom Kirkerådet og bispedømmerådene med tanke på best mulig ressursutnyttelse og resultatoppnåelse. Det blir en hovedutfordring i en tid med nødvendig fokus på kirkeordningsspørsmål å gi rom og energi til å utvikle Den norske kirke i Borg som en raus folkekirke som gir mennesker livshjelp, livsmestring og livstolkning for alle medlemmer og hele lokalsamfunnet. Menighetsutvikling i samarbeid med lokalsamfunn og medlemmer blir avgjørende. Hele 67 % av menighetene i menighetsrapporteringen svarer at de har inngått samarbeid med andre organisasjoner og foreninger og 56 % opplyser at de har innhentet opplysninger om lokalsamfunnet sitt. Dette gir et godt grunnlag for videre utvikling, og viser også behovet for å oppmuntre de øvrige menighetene til et tettere samarbeid med sine omgivelser. Et annet virkemiddel for å styrke samhandling, relevans og engasjement i Den norske kirke i Borg, er den strategiplanen som bispedømmerådet vedtok i januar 2015 for perioden 2015-2020. Erfaringene fra menighetsrapporteringen viser at 33 % av menighetene har jobbet med strategiplanen og/eller strategiverktøyet som ligger i den. Det er grunn til å tro at dette er et tjenlig redskap for å legge til rette for gode utviklingsprosesser i møte med fremtiden. Kun 30 % av menighetene opplyser at de har jobbet med interne prosesser for å forankre mål og visjoner i stab og råd, det er tankevekkende at så mange ikke bruker tid på interne prosesser i en tid med store endringer og behov for kulturendring.

Vi står overfor en rekke utfordringer når det gjelder **rekruttering** av medarbeidere i de ulike kirkelige tjenestene. Samtidig er også den langt mer fleksible kulturen blant de nye generasjoner arbeidstakere en stor mulighet fordi vi kan rekruttere medarbeidere i alle livsfaser. Forutsetningen er at vi får en struktur i den fremtidige kirkeordningen som styrker samhandling og rolleklarhet og der organisasjonskulturen er tilpasset kunnskapsmedarbeideres forventning til handlingsrom og faglig og personlig oppfølging. Vi ser vi at det vil bli en utfordring når alle bispedømmene skal rekruttere fra en stadig mindre søkermasse. Borg vil profilere de fortrinn og kvaliteter som særpreger vårt bispedømme.

De **økonomiske rammebetingelsene** for Borg bispedømmeråd er krevende i 2017 og årene framover. I 2017 mangler det midler tilsvarende ca. 10 årsverk for å opprettholde bemanningen i de opprettede årsverkene. Borg bruker en stor andel av rammebevilgning til lønnsutgifter, hele 90 % av bevilgningene brukes til lønn. Sammenlignet med landet for øvrig og medlemsgrunnet bruker Borg sammen med Bjørgvin størst andel budsjett på prestetjeneste, og det er til dels store forskjeller mellom bispedømmene. Sammenlignet med ressursbruk i øvrige bispedømmer har Borg en svært effektiv administrasjon, det er vår vurdering at smertegrensen er nådd og at en ytterligere reduksjon ikke er forsvarlig i administrasjon. For å sikre en landsdekkende folkekirke i Borg er det avgjørende at arbeidet med ny fordelingsnøkkel mellom bispedømmene ikke utsettes. Vi vurderer løpende bruken av vakansestyling og får signaler fra prostene på at bruken av vakansestyling har nådd smertegrensen og at neste skritt vil være stillingsreduksjon. Gjennomgang av bemanningssituasjonen i Borg behandlet i BDR desember 2016 viser at det ikke er ubenyttet kapasitet i noe prosti.

VI. Årsregnskap

6.1 Ledelseskommmentar årsregnskapet 2016

Formål

Borg biskop og bispedømmeråd mottar tildeling av bevilgning fra Kulturdepartementet; statsbudsjettets kapittel 0340 Den norske kirke. Som ledd i prosessen med å gi større budsjettfullmakter til Den norske kirke er departementets bevilgning for kap. 0340 post 75 Tilskudd til trosopplæring og kirkelig virksomhet både i 2015 og 2016 fordelt mellom bispedømmerådene av Kirkerådet. Departementets bevilgning er gitt med de forutsetninger og mål som er omtalt i budsjettproposisjonen - Prop. 1 S (2015-2016):

«Bevilgningen under kapitlet skal støtte opp under Den norske kirke i samsvar med Grunnloven § 16. Dette er hovedformålet. Fra hovedmålet er det utledet følgende mål:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke.
- Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke.
- Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle barn.
- Den norske kirke skal være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier.»

Borg biskop og bispedømmeråds årsrapport for 2016 presenterer hvordan dette er ivaretatt i året som gikk.

Som fastsatt av overordnet departement er Borg bispedømmeråds regnskap også for 2016 ført etter kontantprinsippet. Bispedømmerådet var fullservicekunde hos Direktoratet for økonomistyring (DFØ) ut 2016 og Riksrevisjonen er ekstern revisor for virksomheten til og med regnskapsåret 2016. Årsregnskapet utgjør del VI i Borg bispedømmeråds årsrapport for 2016.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til: «Bestemmelser om økonomistyring i staten» fastsatt av Finansdepartementet, Finansdepartementets rundskriv R-8/2016 og R-115/2016 og Virksomhets- og økonomiinstruks for bispedømmerådene i Den norske kirke fastsatt 31.01.2013 av Fornyings, administrasjons- og kirkedepartementet. For egen virksomhet vedtok Borg bispedømmeråd i sak 65/13 Virksomhets- og økonomiinstruks for Borg bispedømmeråd.

Stiftsdirektør mener årsregnskapet gir et dekkende bilde av Borg bispedømmeråds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold ved årsregnskapet 2016

Ved tildelingsbrev fra Kulturdepartementet forvaltet Borg bispedømmeråd i 2016 midler fra statsbudsjettets kap. 0340 post 01 *Den norske kirke* med kr 120.934.000,-. Til fratrekk kommer departementets inntektskrav for kap. 3340 post 01 på kr. 1.309.000,-. Via budsjettfullmakt fra Kirkerådet for post 75 *Tilskudd til trosopplæring* forvaltet bispedømmerådet kr 38.932.000,- og videre under samme post øremerket *Tilskudd til virksomhet i Den norske kirke* (lønnstilskudd kateketer og diakoner, samt tilskudd til kirkemusikk ved domkirken) kr. 13.619.000,-. Samlet forvaltet Borg bispedømmeråd i 2016 netto kr 172.176.000,-, i summen er overført mindreforbruk fra 2015 inkludert.

Kontantregnskapet for kap. 0340/3340 post 01 Driftsutgifter ble for 2016 gjort opp med en et samlet mindreforbruk på kr 1.638.000,-, dvs. 1,4% av netto tildeling. (Mindreforbruket var i 2015 kr 941.750,-) Mindreforbruket skyldes planlagt vakansestyling våren 2016 kombinert med særlig høyt sykefravær høsten 2016. Mindreforbruket er søkt overført til 2017. Det vises til vedlagte bevilgningsrapporteringen og note B.

Artskontorrapporteringen viser at utgifter til lønn og drift, eksklusive utbetalinger av tilskudd fra post 75, i 2016 utgjorde kr 119.634.000,-, mot kr 111.609.000,- i 2015. Økningen på 6,6% skyldes i hovedsak økte lønnsforpliktelser for presteskaper. Fast ansatte utgjorde ved utgangen av året 145,1 årsverk, hvorav 133,5 i prestatjenesten. I tillegg kommer vikarer, inkl. enkelttjenester. Det er samlet gjort investeringer i varige driftsmidler på 94.672,-, mot kr 208.000,- i 2015. Lønnsandelen (inkl. NAV-refusjoner) av driftsutgiftene utgjorde samlet for presteskaper og administrasjonen 90%. Det er iht. Kirkeloven § 14 de kirkelige fellestråd som har ansvar for «anskaffelse og drift av menighets- og prestekontor», mens fengslene står for kontorhold til Borg bispedømmeråds fem fengselsprester.

Borg bispedømmeråd utbetalte i 2016 kr 38.141.000,- til trosopplæring. Dette er en økning på 3,9% fra året før. Tilskuddene er øremerket fornyet trosopplæring i henhold til Kirkemøtets plan for trosopplæring «Gud gir- vi deler». Alle menigheter i Borg bispedømme ble tildelt tilskuddsmidler til trosopplæring fra statsbudsjettets kap. 0340 post 75 i 2016. I tilskudd til diakoni, katekese og kirkemusikk ble det ytt tilskudd til delvis dekning av lønnskostnader for 17 diakonstillinger og 15 kateketstillinger, til kirkemusikalsk virksomhet ved Fredrikstad domkirke ble det utbetalt kr 110.000,-.

Grunnet virksomhetsoverdragelsen fra staten er alle mellomværende med statskassen oppgjort pr 31.12.2016. Til sammenligning utgjorde mellomværende med statskassen kr 4.695.096,- pr 31.12.2015, (Note 6).

Borg bispedømmeråd disponerte i 2016 ikke midler til investeringer fra post 45. Bispedømmerådet disponerte heller ikke kapitalregnskapsposter som er underlagt rapporteringsplikt.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor for Borg biskop og bispedømmeråd til og med regnskapsåret 2016. Revisjon for driftsåret 2016 er påbegynt og resultatet av revisjonen rapporteres i en revisjonsberetning som utstedes våren 2017. Revisjonsberetningen kan leses på Borg bispedømmeråds nettside når den er mottatt, og fastsatt frist for utsatt offentlighet er utløpt. Borg biskop og bispedømmeråd mottok for 2015 en ren revisjonsberetning.

Fredrikstad, 1. mars 2017

Karin Elin Berg
leder Borg bispedømmeråd

Per Johan Bjerkeli
stiftsdirektor

6.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Borg biskop og bispedømmeråd for 2016 er utarbeidet og avlagt i henhold til retningslinjer i Bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt av Finansdepartementet i 2003 med endringer, senest 5. november 2015. Årsregnskapet er utarbeidet i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, samt i tråd med Finansdepartementets rundskriv R-115. Til anvendelse kommer også Kulturdepartementets tildelingsbrev av 8.02.2016, jf. vedlegg 2: «Budsjettfullmakter for 2016».

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av konti som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret

- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Borg bispedømme var fram til virksomhetsoverdragelsen 31.12.2016 tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7. Som bruttobudsjettert statlig virksomhet har det ikke blitt tilført likviditet til Borg bispedømmeråd, men bispedømmerådets driftskonti i DnB ble nullstilt mot respektive oppgjørskonti i Norges bank daglig.

6.3 Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Borg bispedømmeråd har rapportert til statsregnskapet. Den stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Borg bispedømmeråd har fullmakt til å disponere jf. tildelingsbrev fra Kulturdepartementet og Kirkerådet i gjennom året. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon for hver kombinasjon av kapittel og post i endelig tildelingsbrev fra hhv. Kulturdepartementet (post 01) og budsjettfullmakt fra Kirkerådet (post 75).

Kulturdepartementet overførte også for 2016 til Kirkerådet å forvalte de samlede tilskuddene for kap. 0340 post 75 Tilskudd til trosopplæring og kirkelig virksomhet. Kirkerådet foretok fordelingen av tilskuddsmidlene mellom bispedømmerådene.

6.4 Artskontorrapportering

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Borg bispedømmeråd har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Bispedømmerådet hadde ut 2016 en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen. Det vises til notene for ytterligere detaljer.

Vedlegg:

Bevilgningsrapportering, med note A og B
Artskontorrapportering, med noter 1-6

G3 - Borg bispedømmeråd

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0340	Den norske kirke	01	Driftsutgifter	A,B	120 934 000	119 728 907	1 205 093
0340	Den norske kirke	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	406 000	0	406 000
0340	Den norske kirke	75	Tilskudd til trosoppføring m.v. budsjettfullmakt fra Kirkerådet	A,B	52 551 000	51 760 208	790 792
	<i>Sum utgiftsført</i>				173 891 000	171 489 115	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindretinntekt (-)
3340	Den norske kirke	01	Inntekter		1 309 000	1 741 720	432 720
3340	Den norske kirke	02	Inntekter ved oppdrag		406 000	19 500	-386 500
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse - Gruppelivsforikring		0	205 734	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeids giveravgift		0	13 585 575	
	<i>Sum inntektsført</i>				1 715 000	15 552 529	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						155 936 586	
Kapitalkontoer							
600633	Norges Bank KK/innbetalinger					7 094 247	
600633	Norges Bank KK/utbetalinger					-167 725 929	
703872	Endring i mellomværende med statskassen					4 695 096	
	<i>Sum rapportert</i>					0	
Mellomværende i statsregnskapet (31.12)						31.12.2016	31.12.2015
Konto						Tekst	Endring
703872	Mellomværende med statskassen				0	-4 695 096	4 695 096

* Borg bispedømmeråd har ikke avgiftt belastningsfullmakter i 2016.

Note A og B

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0340 01	942 000	119 992 000	120 934 000
0340 02	0	406 000	406 000
0340 75 - KR	595 000	51 956 000	52 551 000
Sum			173 891 000
Inntektskrav			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
3340 01	0	-1 309 000	-1 309 000
3340 02	0	-406 000	-406 000
Sum			-1 715 000
Sum netto tildeling 2016			172 176 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i/hht av gitte belastningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindre utgift etter av gitte belastningsfullmakter	Merinntekter i/hht merinntektsfullmakt	Ondisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0340/3340 01	"kan overskrides" 1)	1 205 093		1 205 093	432 720	0		1 637 813	5 981 250	1 637 813
0340/3340 02		0		0	0	0		0	0	0
0340 75	"kan overføres" 2)	790 792		790 792	0	0		790 792	1 946 600	790 792

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Borg bispedømmmeråd mottok endelig tildeling for 2016 for post 01 (kap. 0340 og 3340) fra Kulturdepartementet i brev av 21.10.2016.
 Borg bispedømmmeråd mottok i brev fra Kirkerådet av 22.09.2016 fullmakt til å belaste statsbudsjettets kap. 0340 post 75 med kr 52.551.000,-.

- 1) Fullmakt til å overskrive driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter, jf. Kulturdepartementets tildelingsbrev til Kirkerådet og bispedømmmerådene av 08.02.2016, vedlegg 2.
- 2) Grense for overføring av tildelingen fra post 75 er ikke særlig nevnt i tildelingsbrevet fra Kirkerådet av 19.02.2016, men har tidligere år vært inntil 5% av tildelingen til trosopplæring.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer		0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 219 397	1 252 701
Salgs- og leieinntekter	1	541 823	863 599
Innbetaling av finansinntekter		0	0
<i>Sum innbetalinger</i>		1 761 220	2 116 300
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	112 820 780	104 618 058
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-5 113 145	-4 344 839
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	3	11 926 600	11 335 327
Utbetaling av finansutgifter		0	0
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		119 634 235	111 608 546
Netto rapporterte utgifter til drift		117 873 015	109 492 246
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter		0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til investeringer	4	94 672	208 004
Utbetaling av finansutgifter		0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		94 672	208 004
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		94 672	208 004
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd	5	51 760 208	50 781 642
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		51 760 208	50 781 642
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforikring konto 1985 (ref.kap. 5309, inntekt)		205 734	207 256
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		13 585 575	12 475 135
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-13 791 309	-12 682 391
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		155 936 586	147 799 501
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld	6	2016	2015
Fordring på ansatte		0	23 133
Kontantkasse		0	1 000
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		0	-4 715 040
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Negativ netto - lønn		0	644
Annen kortsiktig gjeld/leverandørgjeld		0	-4 834
Sum mellomværende med statskassen		0	-4 695 096

Note 1 Innbetalinger fra drift

	2016	2015
Salgsinntekt varer, utenfor avgiftsområdet	-9 790	-30 786
Salgsinntekt tjenester, utenfor avgiftsområdet	-382 592	-347 633
Eksterne refusjonsinntekter	-244 977	-178 640
Tilfeldige inntekter	-1 301	-2 650
Kursinntekter	-109 440	-457 730
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	-735 920	-761 000
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale eta	-218 000	-153 750
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	-31 000	-159 311
Annen leieinntekt	-28 200	-24 800
Sum driftsinntekter post 01	-1 761 220	-2 116 300

Note 2 Utbetalinger lønn og sos.utgifter og NAV-refusjoner

	2016	2015
Lønn fastansatte og vikarer	94 033 210	87 855 604
Tilleggslønn inkl. utrykk beredskap	3 383 946	1)
Beredskap (gjelder kun 2015)	230 552	2 447 070 2)
Honorarer	594 495	831 618
Styrer, råd og utvalg	88 400	42 700
Gruppeliv og Yrkesskadepremie	294 036	300 125
Arbeidsgiveravgift	13 585 575	12 475 135
Bedriftshelsetjeneste	207 724	209 353
Andre ytelser/utgifter	402 842	456 454
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	112 820 780	104 618 058
Offentlige refusjoner vedrørende lønn		
Refusjon tilretteleggingstilskudd	-95 725	-94 250
Refusjon av sykepenger	-4 170 795	-3 417 793
Refusjon av foreldrepenger	-846 625	-832 796
Sum NAV-refusjoner	-5 113 145	-4 344 839

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	2016	2015
Varige driftsmidler	94 672	208 004
Husleie, lys og varme, mm	1 961 480	1 801 124
Kjøp og leie av kontorutstyr og datasystem	397 007	397 090
Kjøpte tjenester	3 576 265	3 292 147
Kurs, møter, driftsutg.	2 618 164	2 834 519
Reiser og diett	3 299 811	2 932 236
Øvrige driftsutgifter	73 873	78 212
Sum	12 021 272	11 543 332

Note 4 Utbetaling til investeringer

	2016	2015
Inventar	32 041	0
Data, telefoni, teknisk utstyr	62 631	208 004
Sum	94 672	208 004

Note 5 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	2016	2015
Tilskudd til trosopplæring	38 141 208	36 666 310
Tilskudd til diakoni, katekese og krk.musikk	13 619 000	14 115 332 3)
Sum	51 760 208	50 781 642

1) Tilleggslønn innført i.f.m. ny arbeidstidsavtale for prestene fom. 1. jan. 2016.

2) Beløp utgiftsført i 2016 gjelder utbetalinger for beredskapsvakter og utrykninger utført i 2015.

3) Fram tom. 2014 var tilskudd til hhv. trosopplæring og katekese, diakoni og kirkemusikke tildelt fra to ulike poster på kap. 0340.

Note 6 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	31.12.2016 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer			0
Andre fordringer			0
Bankinnskudd, kontanter og lignende			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld			0
Skyldig skattetrekk			0
Skyldige offentlige avgifter			0
Annen kortsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Sum	0	0	0

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B.

DEN NORSKE KIRKE

Borg bispedømmeråd